

## **Актуализирана програма за управление на отпадъците на територията на Община РАДНЕВО**

Име на общината: **Раднево**

Адрес: **6260 гр.Раднево, Област Стара Загора;  
ул."Митьо Станев" № 1**

Тел. **0417/8-20-72; факс 0417/8-22-80**

E-mail: **obshtina@radnevo.net**

[www.obshtina.radnevo.net](http://www.obshtina.radnevo.net)

Период на действие на програмата: **5 години**

**Програмата е приета с решение №574  
от протокол №44 от сесия на Общински съвет Раднево,  
проведена на 28.12.2009 г.**

## **1. ВЪВЕДЕНИЕ**

Разработването на общински програми за управление на дейностите по отпадъците се явява един от най-важните инструменти за прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво. Актуализираната програма на Община Раднево е разработена в изпълнение на чл. 79 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и чл. 29, ал. 1, т. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда. Съобразена е със заложените в Националната програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г. (НПУДО) принципи и цели, плана за действие, с планираните мерки, както и с инвестиционната програма за периода на действие.

### **1.1 Обхват на програмата**

Настоящата програма обхваща цялостната дейност на общината по събиране, транспортиране и третиране на битови и строителни отпадъци; управление на масово разпространени и опасни отпадъци; почистване на стари замърсявания с отпадъци; действия и мерки, свързани с изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци и други дейности и задължения съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците и неговите подзаконовни нормативни актове.

При разработването на **Актуализацията** на “Програмата за управление на отпадъците” на Община Раднево е запазена структурата на Програмата съгласно Указания за разработване на програми за управление на отпадъците, приети с Протокол № 4 на разширено заседание на Колегиума на МОСВ от 02.04.1998 г. и основните цели на екологичната политика за управление на отпадъците, а именно:

- Опазване и подобряване на качеството на околната среда и превръщането ѝ в чиста и здравословна среда.

- Разумно и рационално използване на природните ресурси.

Съгласно чл.31, ал.2 от ЗУО, както и заданието за изготвяне, в програмата са включени данни за:

1. анализа, вида, произхода и свойствата и количествата на отпадъците, образувани и подлежащи на третиране ;
2. целите, етапите и сроковете на тяхното постигане;
3. Начините и съоръженията за третиране или безопасно съхраняване
4. Описание на специализираните инсталации за третиране, както и терените, подходящи за третиране на отпадъците;
5. Схема за движението на отпадъците към инсталациите за третиране;

6. Специфични за съответната територия или предприятие решения за управление на дейностите по отпадъците;
7. Финансовите средства за осъществяване на програмата;
8. Мерките за изграждане на съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците на места, намиращи се възможно най-близо до източника на образуването им, и чрез използването на най-подходящи методи и технологии;
9. План за привеждане на действащите инсталации и съоръжения за обезвреждане на отпадъците, включващ конкретни мерки, средства и срокове за тяхното изпълнение;
10. Мерки за третиране на биоразградими отпадъци, с цел поетапно намаляване на количествата им и недопускане на тяхното депониране;
11. Координация с други програми, имащи връзка с дейността;
12. Система за отчет и контрол на изпълнението;
13. Система за оценка на резултатите;
14. Информация за връзка с упълномощените лица, отговорни за управлението на отпадъците.

За постигане на тези основни цели е необходимо интегрирано управление на отпадъците, пълна отговорност на физическите и юридически лица, генериращи отпадъци и ангажиране на обществеността в максимална степен, с оглед ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда.

**Тази Актуализирана програма е част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Раднево /Чл.29, ал.2 от ЗУО/**

## **2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА**

### **2.1. Географска характеристика на територията на общината.**

#### *2.1.1. Географско положение и топографска характеристика.*

Община Раднево е разположена в източната част на Горнотракийската низина и е в административните граници на област Стара Загора. Оградена е от землищата на съседните общини - Стара Загора, Нова Загора, Тополовград и Гълъбово. Географското положение на общината я определя като един от значимите транспортни възли в Южна България. През нея преминава главен път Е-85 (Русе - Капитан Андреево), свързващ Румъния с Турция и Гърция, а в посока север-юг железопътна линия, свързваща градовете Нова Загора - Раднево – Гълъбово - Симеоновград.

Заетата от общината площ възлиза на 545.15 кв. км, което представлява 0.5% от територията на страната и 10.6% от територията на областта.

От общата площ 68.06% са селскостопански фонд, 3.36% - горски фонд, 4.63% - фонд "Населени места", 3.44% - водни площи, пътища и инфраструктура, 20.41% - територии за добив на полезни изкопаеми.

Раднево е място с древна и богата история. Първите селища, възникнали на територията на общината, датират от преди 4000 години. Доказателство за това са многобройните археологически находки. Първият етнос населявал района, е тракийското племе пирогери. По исторически данни, на територията на общината се е намирала и римската пътна станция Арзус. В средновековието, след образуването на българската държава, районът се превръща в буферна зона между България и Византия.

Според най-правдоподобното предание за създаването на Раднево, около 1700 година дядо Радни, заедно с други българи се заселват в този район.

Постепенно в селището се изгражда метох и матерен манастир. През 1873 год. започва строежът на църквата "Свети Иван Рилски" със средства от дарения. През 1872-1873 г. е построена железопътната линия Симеоновград-Раднево-Нова Загора от френската фирма "Барон Хирш". След изграждането ѝ търговията в района се развива с бурни темпове.

През 1906г. Радне махле е преименувано в село Раднево, а от 1911г. придобива правата на околийски център. На 7 септември 1964 г. Раднево е обявен за град. Развитието на енергийния комплекс «Марица-изток» след 1960 г. променя коренно живота на хората в общината и ги свързва трайно с въгледобива и енергетиката.

#### *2.1.2. Релеф*

Община Раднево е с надморска височина 141,1 м. Топографската повърхнина на района е леко наклонена на югоизток. Абсолютните височини са в граници от 100 до 300 метра. Релефът е равнинен, леко

нагънат от широки речни долини, слабо врязани в плиоценската седиментационна повърхнина.

Физикогеографският район е формиран на мястото на плиоценски гребен, запълнен с езерни и езерноблатни седименти. Неотектонските движения имали колебателен характер, което е дало възможност при затопляне на басейна и при заблатяването му да се образуват лигнитни въглищни пластове, залягащи на неголяма дълбочина.

### *2.1.3. Климат*

Районът се характеризира със сравнително мека зима и горещо лято. През зимата Стара планина е естествена защита спрямо студените континентални маси, нахлуващи от север и североизток. В резултат на това зимата е значително по-мека от тази в Умерено-континенталната климатична подобласт на Северна България.

Средната годишна температура на въздуха е 12,10 С.

Средната годишна относителна влажност на въздуха 70 %.

Валежните суми не са равномерно разпределени през годината. Наблюдава се един главен максимум през месеците май и юни и един второстепенен – през ноември и декември. Главният минимум на валежите е през август и септември, а второстепенният – през месеците февруари и март. Процентът на валежите от сняг е сравнително малък, като образуваната снежна покривка не се задържа дълго време. Режимът на мъглите до голяма степен зависи от топлинния баланс, минималната температура на въздуха, високата относителна влажност и сумарно изпарение и развитието на синоптичните процеси. Районът се характеризира с нормален брой (28,0) дни с мъгла годишно. Орографските особености на региона влияят на посоката и скоростта на вятъра. Преобладаващата посока на вятъра е север, североизток, а скоростта се движи в граници между 0,3 и 5,1 м/сек.

### *2.1.4. Води*

През територията на Община Раднево протичат р. Сазлийка и нейните притоци - реките Блатница, Овчарица и Кумурджа. Р. Овчарица е силно засегната от минните работи. Хидроложкият режим на реките в района се формира в условията на континентална климатична зона, снеговете през зимата бързо се стопяват, поради южното изложение на площите и проникване на средиземноморски топъл и влажен въздух по р. Марица, а през летния период губят много вода поради инфилтрация и изпарение.

Основната фаза в оттока на реките – пролетното пълноводие започва през м. февруари и продължава до м. юни, а лятното маловодие се наблюдава от м. юли до м. октомври. От ноември до февруари се установява есенно повишение на водното количество.

На територията на общината има 22 микроязовира. В непосредствена близост до ТЕЦ “Марица-изток 2” ЕАД е язовир “Овчарица”.

Подземните води в региона на общината са от кватернерните отложения на древните тераси. Имат временен характер с изключение на случаите, когато се подхранват от дрениращите се в тях води от пясъчни образувания. Характерно за подземните води в този район е повишеното съдържание на сулфати и разтворени вещества. Основното предназначение на частните сондажни кладенци е напояване на личните стопанства, а някои от тях се ползват и за питейни нужди. Общото им състояние е крайно незадоволително. Резултатите от извършените анализи показват високо съдържание на нитрати и твърдост, което означава високо съдържание на калциеви и магнезиеви йони. В с. Маца и с. Трояново е установено наличие на микроорганизми, което определя нейната непригодност за питейни нужди.

Изворните води в град Раднево, с. Тополяне, с. Маца, кв. Гипсово и с. Ковачево се доближават до показателите за минерални води.

#### *2.1.5. Почви и поземлен фонд*

Преобладаващите почви са черноземни смолници с мощен хумусен хоризонт, подходящи за отглеждането на пшеница, ечемик, царевица и зеленчукови култури. Площите с плодородна земя заемат значително по-малък дял от тези на съседните общини поради въгледобива. От там се създават и предпоставки за нарушеното екологично равновесие.

До започване на миннодобивната дейност община Раднево разполага с поземлен фонд 548 389 дка, в т.ч.:

- земи за селскостопанско ползване – 495 218 дка или около 91% спрямо общия фонд;
- земи за горскостопанско ползване – 22 287 дка или 4%;
- фонд населени места – 27 884 дка или около 5%.

След започване на добива на лигнитни въглища картината на района започва драстично да се изменя. Намаляват стопанисваните земи, обработваемите земи, горския фонд, фонда на населените места, а се увеличават териториите за добив на полезни изкопаеми и необработваемите земи (към 31.12.2000 г. – 109 706 дка, а към 31.12.2004 г. по данни на ОСЗГ - Раднево земите за добив на полезни изкопаеми са 111 238 дка.) Прогнозните разработки показват, че към 2015-2020 г. тази тенденция ще продължи, като стопанисваните земи ще представляват 65,31% от общия поземлен фонд, а обработваемите земи – 53,39%, горският фонд – 3,06%, фондът на населените места – 4,71%. Необработваемите земи нарастват на 234 548 дка и ще бъдат 33,76% от общия поземлен фонд на общината.

Обработваемата земя се използва непълноценно – увеличава се делът на незаетите площи, намалени са площите на трайните насаждения,

амортизирани и унищожени са хидромелиоративните мрежи и съоръжения, нарушена е структурата на земеползването поради отнемане на земята от рудниците и раздробяването и след реституцията.

#### *2.1.6. Минерални ресурси*

Общината е разположена в район, богат на залежи от нискокалорични лигнитни въглища и териториално обхваща по-голямата част от Източномаришкия въглищен басейн. Находищата на лигнитни въглища в района са около 2 630 млн. тона с приблизителна мощност на въглищният хоризонт- 30 м. По прогнозни данни експлоатационния период ще продължи още 50-60 години. От естествените строителни материали са установени промишлени запаси от гипс. Находището се експлоатира от 1931 г. и до откриването на рудника при с. Кошава, Видинско е било единственият източник на суров гипс в България.

В отделни участъци на реките Сазлийка и Блатница се добиват речни инертни материали.

#### *2.1.7. Характерна флора и фауна, защитени зони*

Територията на Община Раднево попада в Среднобългарския биогеографски район – подрайони Горнотракийска низина и Тунджанска хълмиста низина, характеризиращи се с предимно равнинен характер, интензивно земеделие и значителна урбанизация. Това предопределя до голяма степен бедно по състав и обилие биологично разнообразие. Характерни горски съобщества са ксеротермните гори от цер, благун и космат дъб. Понастоящем доминират тревни, храстови и агроценози, като съставът им е разнообразен.

С цел опазване на равнинните дъбови гори на територията на Община Раднево със Заповед № РД 860 от 18.09.2002 г. на Министъра на околната среда и водите е обявена защитената местност «Боздугановска кория» с площ 310, 80 ха.

Фауната в района е съставена от европейски, европосибирски и холопалеарктични видове. Наред с тях са разпространени и много топлолюбиви средиземноморски, преходносредиземноморски, предноазиатски и степни видове. Степента на срещане на редки видове и ендемизма са най-силно изразени при безгръбначните.

В община Раднево има 5 зони попадащи в Европейската екологична мрежа Natura 2000. Тези зони се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици (наричана за акратко Директива за птиците). По Директивата за хабитатите са следните Natura зони:

- защитена зона "РЕКА БЛАТНИЦА" с код BG0000441 и площ 10 79 ха

- защитена зона "РЕКА САЗЛИЙКА" с код BG0000425 и площ 991, 77 ха.
- защитена зона "ГОРА ТОПОЛЯНЕ" с код BG0000539 и площ: 67,55 ха.
- защитена зона "РЕКА ОВЧАРИЦА" с код BG0000427 и площ: 1 163, 72 ха

На територията на общината има и една зона по Директивата за птиците - ЯЗОВИР ОВЧАРИЦА с код BG0002023 и площ: 4306, 27 ха.

## 2.2. Административно-териториална характеристика

Съгласно настоящото административно-териториално деление на страната община Раднево е в района на Старозагорска област. В рамките на общината има 22 населени места – 1 град и 21 села. Кметствата в Община Раднево са: с. Боздуганово, с. Даскал-Атанасово, с. Диня, с. Знаменосец, с. Ковачево, с. Коларово, с. Любеново, с. Полски градец, с. Сърнево, с. Тополяне, с. Трояново, с. Трънково. Останалите села са със статут на кметски наместничества. Населението на гр. Раднево е 14 999 души, а селата в зависимост от броя на населението си могат да бъдат разделени на няколко групи:

- до 100 жители - 5 села;
- до 200 жители - 6 села;
- от 200 до 500 жители - 5 села;
- над 500 жители - 5 села.

Почти всички хора, живеещи на село са постоянно пребиваващи там. Това се обуславя от възможността за развитие на частната инициатива. Намалява броя на жителите, които пътуват за работа до друго населено място. През лятото все повече хора, живеещи постоянно в по-големите градове (Стара Загора, Хасково, Раднево и др.), пребивават в селата.

### Площи на населените места в община Раднево

№ по ред	Населено място	Площ Дка	Застроена площ дка	Улици и площади	Зелени Площи-дка
1.	Бели бряг	714	589	114	11
2.	Българене	600	491	100	9
3.	Боздуганово	1081	930	130	21
4.	Даскал Атанасово	1140	955	165	20
5.	Диня	809	746	137	10
6.	Землен	1274	1168	84	22
7.	Знаменосец	1196	1007	170	19
8.	Ковач	463	366	90	7



9.	Ковачево	1080	980	152	28
10.	Коларово	1426	1259	140	27
11.	Константиновец	726	616	96	14
12.	Любеново	1408	1217	170	21
13.	Маца	447	345	95	7
14.	Полски Градец	1058	883	150	25
15.	Рисиманово	397	322	70	5
16.	Свободен	915	690	210	15
17.	Сърнево	1957	1758	170	29
18.	Тихомирово	563	433	120	10
19.	Тополяне	474	390	75	9
20.	Трояново	947	792	135	20
21.	Трънково	2075	1804	234	37
22.	Раднево	3729	3119	420	190
23.	Гипсово	846	706	125	15

### 2.3. Социално-икономическа характеристика

#### 2.3.1. Население и трудова заетост

Населението на община Раднево към 02.02.2009 г. е 21 967 души. Градското население е 14 999 души (68,28 %), а селското – 6 968 души (31,72 %).

Влошена е възрастовата структура. Естественя прираст е минус 8,2 % за 2008 година.

Наблюдава се миграция на населението предимно от селата към града, дори и извън рамките на общината. По данни от НСИ към 31.12.2001 година средната гъстота на населението е 44,2 души на квадратен километър, смъртността -16,3 % , а раждаемостта е 8,8 %. Към същата дата безработицата в общината е 13 % , а за областта е 15 %.

Броят на жителите на населените места по последни данни - 02.02.2009 г. е посочено в таблицата.

Брой на жителите на населените места през 2009 г.

№	Населено място	Брой жители
1.	гр. Раднево	14 999
2.	с. Бели бряг	132
3.	с. Българене	64
4.	с. Боздуганово	370
5.	с. Даскал-Атанасово	284

6.	с. Диня	182
7.	с. Землен	96
8.	с. Знаменосец	613
9.	с. Ковач	86
10.	с. Ковачево	587
11.	с. Коларово	368
12.	с. Константиновец	55
13.	с. Любеново	389
14.	с. Маца	120
15.	с. Полски градец	543
16.	с. Рисиманово	95
17.	с. Свободен	129
18.	с. Сърнево	1 364
19.	с. Тихомирово	123
20.	с. Тополяне	176
21.	с. Трояново	758
22.	с. Трънково	430

Икономически активното население е 11 100 души и представлява 48,94 % от общия брой на живеещите в общината. Анализът на трудовия потенциал показва, че абсолютният брой на населението в трудоспособна възраст намалява. При това относителният дял на населението в селата е обезпокояващо по-нисък, отколкото в град Раднево. Причините за засилената урбанизация са ликвидирането на част от селата, бързото развитие на промишлеността и др. Тази демографска ситуация показва, че през следващите години не може да се разчита на увеличение на трудовия потенциал чрез неговия основен източник – населението в подтрудоспособна възраст.

По данни на Дирекция “Бюро по труда” – Раднево регистрираните безработни за общината за 2008 г. са 460 души. Към 31.12.2007 г. общият брой на регистрираните безработни в общината е 649 души. Към същата дата през 2005 г. техния брой възлиза на 1 014 души.

Равнището на безработицата за същата година бележи устойчива тенденция на намаляване и е под средното за страната.

При анализиране на структурата на безработните по пол, възраст и образование се установява следното:

- делът на безработните жени е с превес над този на мъжете.

- намалява броя на безработните във възрастова група до 29 г. в сравнение с предходни години
- най-голям е дялът на безработните с основно и с начално и с пониско образование. Недостатъчният им образователен ценз затруднява реализацията им на пазара на труда. Те образуват основна част от т.нар. “застойна безработица”. Чрез реализацията на Националната програма “От социални помощи към осигуряване на заетост” броят на регистрираните от тези групи намалява.

Заети с трудова дейност в предприятия, работещи на територията на общината за 2005 г., са 13 170 души. За сравнение през 2003 г. те са били 12 908 души.

През 2006 г. средната годишна работна заплата на наетия персонал в общината е общо 7 250 лв., като най-ниска е тази стойност за селското стопанство – 3 315 лв., а най-висока в отраслите от производството.

### *2.3.2. Икономическо състояние*

Сравненията в областен план показват, че Община Раднево е на второ място по нетни приходи в Старозагорска област и на едно от първите места между общините в страната по равнище на социално-икономическото развитие, измерено с показателя брутен вътрешен продукт на човек от населението. Дялът на заетите в услугите е много по-малък от заетите в Старозагорска област, а анализът на данните за нетните приходи от продажби показва, че водещи отрасли в общината е енергетиката – с 48 % от общите нетни приходи, следван от добивна индустрия – 33, 73 % и преработваща индустрия – 6, 22 %.

Икономическите процеси в общината се характеризират с устойчивост и растеж в последните години. През периода 2001 – 2005 г. нетните приходи от продажби на предприятията от нефинансовия сектор в община Раднево са нараснали от 558 646 хил. лв. през 2001 г. на 722 215 хил. лв. през 2005 г. – т. е. с 29. 28 %.

Най-интензивно в последните години се развива секторът “Транспорт, складиране и съобщения”, следван от сектор “Хотели и ресторанти”. В периода 2001 – 2005 г. нетните приходи от продажби на фирмите, работещи в сектора “Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнес услуги” са увеличени от 4 899 хил. лв. на 9 975 хил. лв. Нарастването е с 103%. През 2006 година в класацията на 100-те фирми с максимална величина на нетните приходи от продажби за област Стара Загора на второ място е ТЕЦ “Марица изток 2” ЕАД с размер на НПП 348,9 млн. лв. На трето място е ”Мини Марица изток” ЕАД с НПП в размер на 316,6 млн.лв. Фирма “Ремотекс – Раднево” ЕАД заема двадесето място с НПП 28,5 млн.лв. В класацията на 100-те фирми с максимална печалба за областта “Мини Марица изток” ЕАД и ТЕЦ “Марица изток 2” ЕАД заемат съответно четвърто и шесто място с 11,1 млн.лв. и 8,5 млн.лв. За периода 2001 - 2006

нетните приходи от продажби в строителството нарастват доста по-динамично. Общо за периода увеличението е 22 280 хил. лв. или с 272 % на база 2001 г. Наблюдава се слабо нарастване с 12.7 % на НПП в сектора “Селско, ловно и горско стопанство”.

В сектора на услугите се наблюдава екстензивно развитие на търговията и ремонтните услуги.

По данни на ТСБ – Стара Загора произведената продукция от нефинансовите предприятия през 2005 г. е 716 688 хил. лв. В периода 2001 – 2005 г. тя се е увеличила с 29%. Най-голям дял има производството и разпределение на електрическа и топлинна енергия – 368 643 хил. лв. На второ място по произведена продукция е добивната промишленост с 238 726 хил. лв. Нарастването ѝ в сравнение с 2001 г. е с 25%. В отрасъла на услугите се наблюдава динамично нарастване със 70%.

През 2007 г. добивът на въглища по открит способ в “МИНИ Марица изток” ЕАД надхвърли 23,5 млн.т. Това е рекорден резултат за последните 15 години и количеството е с 2 млн.тона повече от 2006 г. През март 2006 г. бе направено планирано мащабно инженерно мероприятие – срязването на целика.

По данни на Териториална дирекция на Национална агенция по приходите – Стара Загора към 31.12.2005 г. броят на регистрираните фирми в община Раднево е 3 385. От тях 342 фирми са осъществявали патентна дейност, 212 са осъществявали дейност облагана по ЗКПО. Посочените данни не включват информация за фирмите, регистрирани в ТД “Големи данъкоплатци и осигурители”.

По данни на НСИ през 2005 г. на територията на община Раднево активна стопанска дейност са развивали 469 фирми. Половината от тях работят в отрасъл “Търговия, ремонт и техническо обслужване на МПС, лични вещи и стоки за дома” – 234. Отрасъл “Преработваща промишленост” е на 4-то място по численост (34 фирми), след отрасъл “Хотели и ресторанти” (57 фирми) и отрасъл “Транспорт, складиране и съобщения” (35 фирми). През 2006 година фирмите, работещи на територията на общината са 494.

### *2.3.3. Промисленост*

Структурата на промишлеността е представена основно от добива на лигнитни въглища, производството на електрическа енергия, хранително-вкусовата промишленост, строителството и монтажа.

Въгледобивът и енергетиката са структуроопределящи отрасли, затова районът се определя като промишлен. Общината заема монополни позиции по производството на лигнитни въглища, чиито обем варира от 22 до 30 млн. тона на година. Териториално общината обхваща по-голямата част от Източно-маришкия въглищен басейн и е свързана с един от стълбовете на националната икономика на Република България – енергийния комплекс

“Марица-изток”. В Източно-маришкото въглищно находище са съсредоточени около 2,5 млрд.т. въглищни запаси, което представлява приблизително 63 % от балансовите запаси на лигнитни въглища и 57% от запасите на всички въглища в страната. В края на 2006 г. „Мини Марица изток” получи 10-годишен лиценз за търговия с електрическа енергия от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране. Планира се нарастване на продажбите с 2% годишно до 2010 г. Въгледобивното дружество има мрежа от 110 киловолта и снабдява с енергия промишлени потребители. Това е и най-големият работодател в област Стара Загора – в началото на 2008 г. броят на работниците възлиза на 7 500 души. Средната годишна работна заплата в сектор Добивна промишленост за 2006 г. е около 10100 лв. За “МИНИ Марица изток” ЕАД доходите на работниците са се повишили през 2007 г. с около 25% и средната месечна работна заплата през третото тримесечие на 2007 г. е 1 105 лв.

Дружеството преизпълни годишния си план за добив на въглища за 2006 г. (добив от 21,4 млн. тона, който е най-високият през последните 15 години). Спрямо 2005 г. са добити около 1 млн. тона повече въглища. До три години добивът в трите рудника ще достигне 35 млн. тона. В процеса са разкрити, транспортирани и насипани 82,5 млн. куб. м земна маса.

Фирмата внедри система за управление на здравето и безопасността при работа и сертифициране по ISO 9001:2000; ISO 14001:2004 и спецификация OHSAS 18001:1999.

Консуматори на въглищата са електроцентралите: «Брикел» АД, ТЕЦ “Марица Изток 2» ЕАД и Енергийна компания «Марица изток III». На територията на град Раднево се намира Управленския център на комплекса.

Енергопроизводството заема второ място в отрасловата структура на региона. ТЕЦ ”Марица изток 2” ЕАД е базова кондензационна топлоелектрическа централа, най-голямата на Балканския полуостров. Централата има 8 блока с обща мощност от 1465 мегавата (през 2009 г. мощността ще бъде повишена до 1546 мегавата). Дружеството има 10-годишен лиценз за търговия с електроенергия. В края на 2007 г. за рехабилитация е спрян последният от старите блокове (4), като модернизацията, която се изпълнява от японската фирма Мицуи (чрез “Мицуи – енергийни проекти” ЕООД), трябва да приключи през 2009 г. След реконструкцията през 2007 г. започнаха работа блокове 1 и 2. Стойността на проекта за ремонт на 4-те блока е 226 млн.евро. Изпълнението му повишава мощността им до 700 мегавата и удължава периода на експлоатацията с 20 години. Предприятието инвестира и в изграждането на сероочистващи инсталации (СОИ) към блокове 1 – 4. След сериозното забавяне от 2 години първата сероочистваща инсталация започна работа в края на 2008 г. Изграждането на сероочистващи инсталации на блокове 5 и 6 се финансира с 80 млн.евро чрез програма ИСПА, а блокове 7 и 8 работят със СОИ от 2001 г.

В сектор производство на машини и оборудване водеща роля за общината има фирма “Ремотекс – Раднево” ЕАД. Отчетения размер на нетни приходи от продажби за 2006 година възлиза на 28,5 млн. лв. Основната дейност на предприятието е производство на резервни части за основен ремонт и текущо поддържане на минно-транспортно оборудване.

Преходът към пазарна икономика наложи преструктуриране на отраслите на леката промишленост и селското стопанство. По тази причина, общината насочи усилията си към привличане на чужди инвестиции, създаване на смесени предприятия и кандидатстване в различни програми на Европейския съюз. Преструктурирането на комплекс “Марица-изток” доведе до увеличаване на безработицата и намаляване на покупателната способност на населението. Основният предмет на дейност на частните фирми е търговия и услуги, като тенденцията е към създаването на малки предприятия. Причините са малките първоначални инвестиции, които са необходими, бързата възвращаемост и по-малкия риск.

Със стартирането на минно-добивната дейност традиционните за региона отрасли – лека промишленост и селско стопанство губят водещите си позиции. Широкото развитие на минното дело създава условия за развитие на съпътстващите го производства и услуги. Затова общината насочва усилията си към съживяване на леката промишленост чрез създаване на смесени предприятия и привличане на чужди инвестиции.

Две месопереработвателни предприятия работят на територията на общината: Нанюк Интернешънъл и Ивеко.

Оценката на досегашната промишлена структура е, че има слаба диферсификация на общинската икономика. Недостатъчно се използва наличния кадрови потенциал и ресурси за високотехнологични производства и дейности в областта на хранително-вкусовата и шивашката промишленост.

Развитието на промишления комплекс дава основание да се направят следните изводи:

- няма значителен спад на промишлената продукция за периода 1990 - 2004 г.;
- недостатъчно е диферсифицирано промишленото производство и
- липсват съвременни производства, които да се адаптират добре към промяната за да реализират значителни резултати в бъдеще;
- от регистрираните 80 фирми в промишлеността едва 30 са активни и в преобладаваща част са от малкия бизнес;
- териториалното разположение на основното предприятие Мини “Марица-изток” ЕАД с рудниците е разпръснато на огромна територия, което се отразява неблагоприятно на инфраструктурата на общината;
- с освобождаването на персонал в резултат на въвеждането на иновации в мините и централите и при правилна политика на

задържане на населението в общината се създават възможности за разкриване на много нови, съвременни промишлени предприятия, които трябва да са малки и средни като размер.

#### *2.3.4. Търговия и услуги*

В макроикономически аспект се наблюдава тенденция към нарастване дела на търговията и услугите в икономиката на България, която се наблюдава и в община Раднево. Икономическото реструктуриране допринесе за интензивно развитие на институциите за подпомагане развитието на бизнеса. Това са фирми и организации, предлагащи финансови, застрахователни, консултативни, информационни услуги и услуги за търговия с недвижими имоти.

Търговията и услугите са дейности, които генерират значимо количество отпадъци, приравнени към ТБО.

#### *2.3.5. Селско стопанство*

В селското стопанство са заети значителна част от трудовите ресурси на общината и произвежданата продукция задоволява нуждите на населението. Природните условия, с които разполага община Раднево са най-подходящи за отглеждането на: пшеница, ечемик, слънчоглед, памук и др. От трайните насаждения най-голям е относителният дял на бадемовите насаждения, следват лозовите масиви, черешите и сливовите градини. Основна част от обработваемите земи се обработват от земеделски кооперации и арендатори.

Към 20.03.2007 г. общинския поземлен фонд възлиза на 336 103, 565 дка. Базата за растениевъдното производство се ограничава от разширяването на въгледобива, тъй като на рудниците ежегодно се предоставят обработваеми земи. Обратният процес – рекултивирането - се осъществява със забавените темпове. От есенните култури са застъпени главно пшеницата и ечемика. Втората група култури, застъпени в общината са пролетните: царевица, слънчоглед, памук, зеленчуци и др. През последните години като основна култура се наложи слънчогледът, поради високата ѝ доходност – отглеждането ѝ създава възможност за механизизирано производство и има сигурен пазар. Общо заетите площи с тази култура през 2002 г. достигат 61 042 дка.

В групата на други пролетни култури, включително и на зеленчуците (домати, пипер, зеле и др.), произведената реколта задоволява най-вече потребностите на производителите и само малка част от нея е предназначена за пазара.

На територията на селата Коларово, Землен и Трънково съществуват 8 045 дка оризища. Съществуват възможности за изграждане на специализирани земеделски стопанства за производство на оризова арпа.

Характерно за животновъдството на територията на община Раднево е, че се развива изцяло в частни земеделски стопанства. Тук е застъпено основно свиневъдството и птицевъдството. Преобладават малките домашни ферми, което предопределя ниската механизированост на процесите или липса на такава и ниската производствена ефективност .

През 2007 г. в общината се отглеждат 3 431 говеда, 7 127 овце, 2 019 кози, 4 806 свине, 84 740 птици и 2 398 зайци. Тенденциите са за намаляване броя на отглежданите животни, предвид липсата на интерес у предприемачите за реализиране на инициативи в тази област.

На територията на община Раднево се развива още и пчеларство. Броят на пчелните семейства към 01.01.2006 г. е 3754. Съществуващите добри традиции, високият професионализъм на занимаващите се с пчеларство и природо-климатични особености обуславят развитието на пчеларството в района. Тенденцията е към увеличаване на броя на пчелните семейства.

Източниците на отпадъци от селското стопанство могат да бъдат както от растителен така и от животински произход. Най - често и двата вида отпадъци присъстват в частните стопанства и могат да се подлагат съвместно на механично-биологично третиране за получаване на компост с много добри качества и приложение като подобрител на почвата. Практиката на водещите страни в Европа доказва приложимостта на технологии за компостиране в домашни условия. Въвеждането и популяризиране на технологии за фамилно компостиране в частните стопанства в общината е перспектива със значим икономически и екологичен ефект

### 2.3.6. Образование

#### **Учебни заведения, паралелки и брой на учащите се в община Раднево към 1.06.2009 г.**

№ по ред	Наименование на учебното /детското заведение/	Брой групи/ паралелки	Брой ученици	Слети паралелки
	Детски градини			
1.	ЦДГ №1	5	111	-
2.	ОДЗ №2	8	159	-
3	ОДЗ №3	5	84	-
4.	ЦДГ №4	2	46	
5.	ОДЗ № 6	8	153	-
6.	ЦДГ с. Сърнево	3	49	-
7.	ЦДГ с. Боздуганово /филиал на Коларово/	1	18	-
8.	ЦДГ с. Трънково /филиал на Коларово/	1	17	-
9.	ЦДГ с. Коларово	1	18	-
10.	ЦДГ с. Трояново	2	32	-



11.	ЦДГ с. Ковачево/филиал на ОДЗ № 6/	1	16	-
12.	ЦДГ с. П. градец/филиал на ОДЗ № 6/	1	16	-
	Всичко :	38	687	-
	Училища			-
1.	Професионална гимназия “Св. Ив. Рилски”	9	415	-
2.	СОУ “Гео Милев “гр. Раднево- I - XII клас	30	683	-
3.	Второ основно училище ”П. Хилендарски”	25	546	-
4.	Първо основно училище “Кл. Охридски”	9	186	-
5.	Осн. у-ще “Св. Кирил и Методий “с. Сърнево	8	135	-
6.	Осн. у-ще “Й. Йовков”с. Трояново	6	84	2
7.	Осн. у-ще “Поп Минчо Кънчев”с. Коларово	6	88	2
	<b>Всичко:</b>	<b>82</b>	<b>1722</b>	<b>4</b>

Основна цел на община Раднево в сферата на образованието е укрепване на образователната система и създаване на организационни и финансови предпоставки за разгръщане на съвременни форми и методи на обучение за подготовка на кадри за общината. Сега общинската администрация насочва усилията си в следните направления: обхващане на всички деца в задължително обучение, разширяване на броя на децата в предучилищно възпитание и особено децата на социално слаби семейства, материално и финансово осигуряване на учебно-възпитателния процес, контролно-методическа дейност и създаване на условия за квалификация и преквалификация на учителските кадри.

Основна цел на ръководните органи е предлагане на условия за добро образование, което да подготвя квалифицирани млади кадри. В момента съществува необходимост от разкриване на нови специалности в средното училище, разширяване на чуждоезиковото обучение и реализиране на образователни инициативи. За постигане на горепосочената цел са възможни различни подходи:

1. Чрез обучение да се развият интелектуалните възможности и комуникативните способности на личността, нейната индивидуалност и самостоятелност;
2. Организиране на регионални и национални олимпиади, конкурси и състезания;
3. Усъвършенстване грижата за здравното, екологичното, културното и физическото възпитание на младите хора;
4. Подпомагане социалната интеграция на малцинствата;

5. Провеждане на кампании против насилието, тютюнопушенето, употребата на наркотични вещества, алкохол и др.

### *2.3.7. Здравеопазване*

Здравното обслужване на жителите и гостите на общината е осигурено от доболнична помощ, болнична помощ, спешна помощ и специализирана медицинска помощ. Към детските заведения и училищата в град Раднево има разкрити 7 медицински кабинета. Към обединените детски заведения има назначени медицински сестри. Редовно се провежда профилактика и промоция на здравето, изпълняват се национални програми, наблюдава се физическото развитие на подрастващите.

Болничната помощ в общината се извършва от Многопрофилна болница за активно лечение «Д-р Д. Чакмаков» ЕООД, която е изцяло общинска собственост.

Осигуряването на високо качество на медицинската помощ в МБАЛ "Д-р Д. Чакмаков" е стратегически приоритет на ръководството и целия персонал на лечебното заведение. За тази цел лечебното заведение е разработило и използва система за управление и качество, съобразена с изискванията на ISO 9001-2000.

Спешната и неотложна помощ се осигурява от филиал на Център за спешна медицинска помощ – Стара Загора, който е изцяло държавна собственост.

Доболничната помощ в общината обхваща 21 села и град Раднево. В общината има разкрити 15 индивидуални практики за първична медицинска помощ.

През 2006 г. лечебният процес в "Медицински център I - Раднево" ЕООД е осъществяван от 13 лекари от 12 различни специалности – хирургия, неврология, акушеро - гинекология, ортопедия и травматология, вътрешни болести, ендокринология, очни болести, кожни болести, кардиология, психиатрия, ревматология.

На територията на град Раднево функционира Държавна психиатрична болница "Д-р Георги Кисъв", която е държавна собственост.

### *2.3.8. Социални дейности*

Социалната политика е основен приоритет в работата на Общинска администрация Раднево. Акценти в работата в областта на бъдещото развитие на социалните услуги са свързани с деинституционализацията и децентрализацията, както и развитието на алтернативни форми на грижа и социални услуги, предоставяни в общността.

През 2007 г. в община Раднево се предоставят следните социални услуги: "Личен асистент", "Домашен помощник", "Домашен социален патронаж", "Обществена трапезария", "Център за социална рехабилитация и интеграция", "Микродом за стари хора", "Бюро за социални услуги".

За периода 2009 – 2013 г. се предвижда разширяване на мрежата от социални услуги в общността с разкриване на дневен център за деца и младежи с физически увреждания, консултативен център за подкрепа на деца в риск и техните семейства и център за социални услуги за деца – седмична грижа за деца и неотложно (кризисно) настаняване. През 2008 г е открит Център за настаняване от семеен тип за деца в риск.

Други тенденции в развитието са разширяване на аптекната мрежа, разкриване на нови пунктове на детска млечна кухня, подобряване стандарта на живот на ромите чрез изграждане на жилища, осигуряване на равен достъп до здравните услуги. За хората с увреждания ще се работи за осигуряване на специални условия за движение, спиране, паркиране на МПС. Предвижда се създаване на мобилен мултидисциплинарен екип за ранна интервенция на деца с увреждания.

### *2.3.9. Култура*

Културата е неразделна част от съвременния облик на община Раднево. Общината има 14 читалища, археологически музей, художествена галерия, общински културен център, 11 църковни източно-православни храма и един в строеж (с. Даскал Атанасово). Общината поддържа 19 паметника на загинали воители в Руско-турската, Междусъюзническата, Балканската, Първата и Втората световни войни.

Читалищата като изконни носители на българския дух и култура през вековете и днес насочват дейността си в издирването, запазването и пресъздаването на българското фолклорно богатство, а така също и към издирването на етнографски материали.

По-значителни културни прояви в общината са: майски дни на културата, които включват театрални постановки, концерти на читалищата, изложби, срещи с изтъкнати дейци на културата; пленер по живопис “Светлина, земя и хората” и пленер по скулптура; международен фолклорен фестивал за инструментални групи от балканските страни; празник на гр. Раднево с културни и спортни прояви (07.09.), турнир по свободна борба “Крилат Димо”.

**Общинският център за култура** – град Раднево работи съвместно с училища, детски градини, неправителствени организации. Той заема важно място в културния живот на общината и има утвърдени традиции в художествената самодейност. Разполага с най-голямата сцена в региона, а местата в основната зала са 535. Домът разполага и със зала, подходяща за провеждане на семинари, конференции, с кръгово фоайе за детски представления и срещи с творци на изкуството.

**Градската библиотека** разполага с читалня и три книгохранилища. Библиотечният фонд е 82 218 единици, през 2007 година са отчетени 26 000 посещения, като читателите са 1105, като 405 от тях са до 14 годишна възраст. През годината към библиотечния фонд са добавени 762 нови тома.

На разположение на посетителите са и аудио и видео касети. Градската библиотека организира следните културно-масови мероприятия:

- тематични витрини (10-12 прояви годишно);
- отбелязване на годишнини на поети и писатели.

**Археологическият музей “Марица-изток”** е създаден по споразумение между Министерството на културата, Комитета по енергетика и Община Раднево с протокол №15/12.06.1992 г. на базата на археологичния фонд на бившия музей по енергетика към СО “Марица-изток”. Той има за основна задача организирането и провеждането на всички спасителни археологически проучвания в района на енергийния комплекс.

Началото на проучванията е през 1960 г. Регистрирани са 280 археологически паметника, от които 5 селищни могили, 94 открити селища, 115 надгробни могили, 7 плоски некропола, 4 крепости.

Музейните експонати са подредени в четири фонда: праистория, античност, средновековие и нумизматика. Към 02.09.2002 г. музеят притежава 2762 единици. В музея работят 5 специалисти. Наред с теренната и научно-изследователската работа колективът на музея организира 3 конференции, 12 тематични изложби и е издал 6 тома от поредицата “Марица изток – археологически проучвания”. От 2004 година е създаден *Клуб по история и археология* за деца.

**Художествената галерия** в гр. Раднево съществува като художествена сбирка – филиал на галерията в Стара Загора от 02.08.1982 г. с протокол №36/21.12.1990 г. Министерството на културата дава на сбирката статут на галерията. В последните години са разкрити отдел живопис с 472 експоната, графика – 141 експоната, скулптура – 26, приложно изкуство – 13 експоната. Галерията разполага със зала за постоянна експозиция с пиано и аудио- и видеотехника, зала за временни изложби и двор за малка пластика на открито.

Тенденциите в съвременното развитие на културния живот в общината са свързани с подпомагане приобщаването на Раднево към балканското и европейското културно пространство чрез различни инициативи и програми на общината, както и подкрепа на инициативите на културните и религиозни институции на територията на общината.

### *2.3.10. Комуникации*

- Районна пощенска станция. Към Районна пощенска станция Раднево при “Български пощи” ЕАД са изградени 13 пощенски станции, обслужващи населението на общината. Откриване на нови или закриване на съществуващите пощенски станции не се предвижда.

- Далекосъобщения. Технологичен възел «Далекосъобщения»–Раднево има изградена мрежа до всички населени места в общината. Има монтирани 11 централи тип КРС.

В град Раднево има аналогова централа с 6000 поста, от която в момента се използват 5000 и цифрова АТЦ – RSU с 1530 поста и 30 – ISDN. Във всички централи ТВД има свободен капацитет. В някои от селата може да се построи нова Селищна Телефонна Мрежа (СТМ), с което ще се създаде възможност за удовлетворяване желанията на домакинствата от нови телефонни постове основно в Полски Градец, Сърнево, Знаменосец и в по-малка степен в някои други села.

След приватизирането на "БТК" АД, новото ръководство започна процес на реструктуриране. Предвижда се изготвянето на програма за развитие на базата на модерните технологии.

### *2.3.11. Транспортна инфраструктура*

- Пътна инфраструктура. Като част от Старозагорска област, община Раднево има следните предимства по отношение на географско положение: близост до автомагистрала Марица, която е част от Еврокоридор №4 и до автомагистрала Тракия (част от Еврокоридор №8). През територията на общината се пресичат множество вътрешни и международни автомобилни транспортни връзки. Общата дължина на пътната мрежа в община Раднево е 155,7 км. На територията на общината не минава първокласен път, второ- и третокласните пътища възлизат съответно на 39,2 км и 29,3 км. Четвъртокласната пътна мрежа е най-добре изградена - 87,2 км.

Разстоянието до столицата е 250 км, до областния град Стара Загора – 32 км, до най-близкия пристанищен град Бургас – 170 км. До най-близкото международно летище в Пловдив разстоянието е 124 км.

Пътната мрежа около град Раднево е много добре развита. Има изградени два околоръстни пътя, които улесняват придвижването на товарните и международните камиони, като по този начин се запазват спокойствието и чистотата в града.

- Железопътна инфраструктура. През територията на община Раднево преминава ж.п. линия № 83 от Нова Загора до Симеоновград, която обслужва района и осигурява връзките север-юг-север с останалите райони от страната посредством ж.п. линия № 8 София – Н. Загора – Бургас и връзките югоизток-северозапад чрез ж.п. линия № 1 Свиленград – София. Основните гари, обслужващи района са гара Раднево и Гълъбово. До 2003 година по ж.п. линията Нова Загора - Симеоновград се извършваха и пътнически превози, но към настоящия момент тя се използва само за нуждите на комплекс «Марица Изток».

### *2.3.12. Водоснабдяване и канализация*

За водоснабдяването на община Раднево основен е водоизточникът в с. Червеняково, отстоящ на 35 км. Всички населени места от общината са водоснабдени. Ползват се 4 водоизточника и 4 помпени станции. Средномесечно добитата вода е около 200 хил.м3. Общата дължина на

водопроводната мрежа е 60 км. 50 % от тези мрежи са изградени от черни тръби и са в експлоатация от 30 години, което обуславя значителни загуби. Напорът във водопроводната мрежа на общинския център – гр. Раднево се поддържа от кула водоем с обем  $V = 500$  куб. м. От кулата, чрез два стоманени водопровода  $\phi 530$  се захранва водопроводната мрежа на града. Качеството на питейната вода отговаря на приетите стандарти. Водопроводната мрежа е изградена от етернитови тръби. Изготвени са проекти за три хидрофора, но поради тежкото финансово състояние на общината все още не могат да бъдат реализирани.

Недостатъчно е равнището на управление на водните ресурси и водоснабдителните системи. Уредите за измерване не са достатъчно прецизни, разходите за електроенергия са относително високи, относителният дял на полезно използваната вода е нисък, а в някои селища – крайно незадоволителен.

Качеството на питейната вода отговаря на БДС 2823-75, но се наблюдават периодични отклонения на някои показатели, като цвят и мътност. За питейните води от централното водоснабдяване, във водите на селата Маца и Ковачево се доказва двукратно превишаване на нормите за нитрати и твърдост. Това състояние е показателно за аварийна обстановка и смесване на замърсени с питейни води. Частично е въведена система на диспечерски контрол и управление, която се нуждае от разширение и усъвършенстване. Общата хидроложка оценка е, че районът разполага с малко водни ресурси на питейна вода. Минните работи създават рискове при използване на местни водоизточници в района на рудниците.

Само в град Раднево е изградена пречиствателна станция за пречистване на битовите отпадъчни води, но съоръжението е остаряло и неефективно, поради което се налага изграждането на нова.

Необходимо е да се планират дейности за подобряване експлоатационното състояние на водопроводната мрежа в общината и изграждане и подмяна на съществуващата канализационна мрежа във всички населени места, за да се създадат благоприятни условия за живот в тях.

### *2.3.13. Енергийна система. Електроснабдяване*

Основен източник на електроенергия се явява националната електроенергийна система. На територията на община Раднево има изградени три подстанции - “Гълъбово”, “Раднево” и “Трояново-запад”, които имат връзка с външните електропроводи 110 KW и осигуряват районното електрозахранване в общината. Всички селища в общината са снабдени с електрическа енергия и състоянието на електропроводите е добро. Населението се обслужва от КЕЦ “Загоре” и КЕЦ “Раднево”.

## **2.4. Екологична характеристика**

Основните антропогенни фактори, които оказват влияние върху качествата на околната среда, състоянието на атмосферния въздух, водите и почвите са: промишлеността, транспорта, комунално-битовата дейност, употребата на изкуствени торове и пестициди в селското стопанство.

Стратегическите цели на Община Раднево в областта на околната среда са в следните посоки:

- Използването на природните и човешки ресурси за развитието на енергетиката и опазването на околната среда;
- Възстановяване на унищожената земя от въгледобива
- Преодоляване на съществуващите екологични проблеми

Анализът на съществуващото положение показва, че в община Раднево съществуващите нерешени проблеми са идентични с тези в другите общини на страната.

*Екологични проблеми на Община Раднево. Критерии за тяхното степенуване*

Приоритетизирането на проблемите има значение не само с оглед тяхната последователност при решаването им, но и във връзка с оценката на необходимите инвестиции.

Основните екологични проблеми на Община Раднево се свеждат до следното:

- *Замърсяване с прах и газове на въздуха, почвите и водите*

На територията на община Раднево топлоелектрическите централи са най-големия източник на замърсяване на атмосферния въздух от енергийния сектор на националната икономика. Високото съдържание на пепел и сяра във въглищата обуславят отделянето на големи количества замърсители в атмосферата при изгарянето им. Основните емисии от горивни инсталации и други локални източници в района са прах, серен диоксид, азотни оксиди, сажди, смоли, катрани, въглеводороди, радионуклеиди.

Количеството на изхвърлените в атмосферата замърсители – прах и вредни газове зависи от качеството на изгаряните въглища, технологията на горене и степента на почистване на изходящите газове. Като други значими замърсители на атмосферния въздух в района могат да се разглеждат:

- локални отоплителни централи;
- сгуруотвалите на ТЕЦ „Марица Изток 2”;
- местата на пресипките на гумено-транспортните ленти при извозването на въглищата и отквивките;

- движението на транспортни средства по пътищата в рудниците и насипищата;
- изгарянето на въглища за битови нужди;
- трафика на МПС в населените места и между тях.

Не е за пренебрегване и вероятността за пренос на замърсители и прах от разположените в съседната община “БРИКЕЛ” ЕАД - гр.Гъльбово и ТЕЦ ”Марица Изток 1” към него и ТЕЦ ”Марица Изток 3”.

В района на община Раднево е характерно дифузно замърсяване с бавно спадане на нивото му с отдалечаване от източниците на замърсяване.

Преобладаващите ветрове са североизточни и северозападни, вредните емисии през по-голямата част от годината се разпространяват основно в посока на селищата, разположени на югозапад от общината. Южните Старопланински склонове и местните въздушни течения оказват съществено влияние на разпространението на емисиите от ТЕЦ и други значими източници в района.

Състоянието и качеството на атмосферният въздух на град Раднево е обект на наблюдение и контрол от организираният Национален екологичен мониторинг на въздуха.

В намиращото се най-близко до ТЕЦ „Марица Изток 2”, в наветрена посока, населено място с. Полски градец е обособен пункт от Националната мрежа за контрол качеството на въздуха в системата на екомониторинга на Република България. Измервателните пунктове /освен този в с.Полски градец/ за изследване на имисиите вредни вещества в атмосферният въздух на територията на ТЕЦ “Марица Изток 2” са разположени на следните места:

- 1.Пункт № 1 –Кметство с.Новоселец;
- 2.Пункт № 2 –пред кметството на с.Пет могили;
- 3.Пункт № 3 –пред кметството на с.Ковачево;
- 4.Пункт №4-пред кметството на с.Радецки .

Резултатите от замерванията, определят като лимитиращ замърсител на атмосферния въздух серния диоксид, сероводорода и финните прахови частици.

С цел да се анализира произхода на замърсяванията, да се елиминират или намалят факторите, водещи до замърсяване на въздуха и едновременно да се даде перспектива за достигане на съответните норми за концентрация на вредните вещества в приземния слой на атмосферния



въздух в района, община Раднево разработи Програма с План за действие. Те бяха приети с решение №18 от Протокол №4/18.12.2003 г. от заседание на Общински съвет – Раднево. С Решение № 372 от 03.04.2009 г. на Общински съвет – гр. Раднево прие и актуализация на Плана за действие към Общинска комплексна програма за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества – План за действие 2009 – 2011 г.

*- Замърсяване на повърхностните води.*

Главен ресурс и водоприемник за района е река Сазлийка. Преди да навлезе в територията на общината тя приема непречистените отпадъчни води на град Стара Загора. В района на град Раднево тя е коригирана и андигирана.

Река Блатница, ляв приток на Сазлийка дренира и оттича повърхностните води от района. Тя е коригирана почти по цялата си дължина, а в долното си течение е в землището на град Раднево и е коригирана и андигирана. Река Овчарица е с нарушена хидрология. Чрез система от канали и ретензионни басейни /язовирите Ковачево и Пет могили/ реката е изместена извън рудничното поле.

В Националната система за мониторинг на околната среда се извършват периодични наблюдения на р. Блатница преди град Раднево, а на р. Сазлийка на пункт при село Константиновец /след град Раднево/ За р. Овчарица не се водят системни наблюдения. В нея заустват отпадъчните води на ТЕЦ “Марица Изток 2”, рудничните, производствените и битово-фекални води от рудник “Трояново-север”, които я замърсяват главно с неразтворени и разтворени вещества, сулфати, нефтопродукти.

Водите на р. Блатница са замърсени главно с неразтворени вещества и нефтопродукти. Като източници на замърсяване следва да се определят промишлените и фекално-битови води на предприятията, които не са включени в ГПСОВ град Раднево, тези от населените места във водосбора и отпадъчните води /производствени и дъждовни/ на “Ремотекс - Раднево” ЕАД.

Водите на р. Сазлийка след гр. Раднево не отговарят на проектната си трета категория по показателите от кислородната група. Продължава замърсяването на речните води с фосфоросъдържащи съединения при преминаването на реката през територията на гр. Раднево. То се дължи на смивни повърхностни и подпочвени води от почви, наторявани с фосфоросъдържащи торове и изхвърляне на фосфатосъдържащи миеси вещества. Пречиствателната станция на гр. Раднево не ги отстранява и те преминават в речните води. Съдържанието им достига максимум до

еднократно завишение по нормата на БДС- при норма 2 мг/ л показания резултат е между 2,5 и 3,5 мг/л.

Изхвърлените промишлени води съдържат цветни метали и сулфати. Нормите за водоеми трета категория не се надвишават. След последните изследвания са изведени следните изводи:

- По течението на р. Блатница отпадъците от животновъдните ферми и прилежащите територии създават условия за замърсяване;
- Руслото на р. Кумурджа е с променен статут, изцяло е обрасло с водна растителност, чието разлагане способства допълнителното замърсяване на р. Сазлийка;
- Най-съществени отклонения в съдържанието на сулфати във водите на р. Блатница и р. Сазлийка предизвиква заустването на каналите от микроязовирите в лявата част от водосбора. Техните води биха могли да се затворят в оборотни цикли за водопотребление без да заустват в горните две реки;
- Най-голям принос в замърсяването на р. Сазлийка с неразтворими и органични вещества имат зауствените в р. Бедечка замърсители, както от колектора на битово-фекални води, така и заустването в самото населено място на отпадни води и продукти, което налага тяхното пречистване;
- По високите стойности на пределните концентрации във водите на р. Блатница показват, че осъществяването на този етап пречистване само на фекално-битовите води не е достатъчно;
- Преди съединяването на р. Бедечка, водите на р. Сазлийка отговарят на всички показатели;
- Определена е пригодността на р. Сазлийка и нейните притоци за напоителни цели в период на пълноводие при съответно степенуване на стойностите на иригационния коефициент.

Важен факт е обстоятелството, че повърхностните води се използват за напояване на селскостопанска продукция и влияят допълнително върху влошаване качествата на почвите, оттук следва извода, че постоянния контрол на физико-химичния състав на тези води е задължителен.

С оглед намаляване замърсяването на повърхностните води е необходимо да бъдат почистени нерегламентираните сметища, намиращи се в близост и да се повиши контролът върху качествата на зауствените води. Фирмите не разполагат с локални пречиствателни съоръжения и отпадните им води се изпускат непречистени в р. Сазлийка. Ограничени са и средствата за инвестиране в съоръжения за подобряване качествата на водите.

- *Замърсени обработваеми земи в резултат на промишлено и битово строителство.* Основен източник за замърсяване на почвите са промишлените предприятия, рудниците и отпадъчните води от производствата, пестицидите. На територията на община Раднево през 2004

и 2005 г. е реализиран проект за “Безопасно съхраняване на негодни за употреба пестициди“. Събрани са 74 174 кг. прахообразни пестициди, 15 970 литра течни пестициди и 16 000 кг. пестициди смесени с инертни материали. В момента на територията на общината няма негодни за употреба пестициди, които да бъдат обект на неконтролиран достъп и злоупотреба, както и да замърсяват околната среда и увреждат човешкото здраве.

- *Унищожени от възледобива земи*

Проучването, добивът и първичната преработка на природните богатства в значителна степен увреждат и замърсяват околната среда. Един от основните проблеми при открития възледобив е нарушаването на огромни площи плодородни земи и свързаните с това възстановителни мероприятия, с цел превръщането им отново в такива, както и създаването на нови ландшафтни теренни форми.

Специалният нормативен документ, който се използва за тази дейност е “Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт“. Съгласно чл.4 от горната Наредба, рекултивацията се извършва на два етапа:

- техническа рекултивация – при която се извършват почистване и подготовка на терена; изземване и транспортиране на земни маси по тяхното предназначение; подравняване и оформяне на терена в окончателния му вид; добавяне на подобрители; изземване, транспортиране и разстилане на хумусния пласт; изграждане на временни и постоянни пътища; изграждане на противоерозионни и хидромелиоративни съоръжения; оформяне на водни площи;

Техническа рекултивацията в “Мини Марица-изток” се извършва ежегодно по проекти, съгласувани от МЗП, МОСВ и съответната община. Хумусният пласт от земите, които се усвояват за осъществяване на минната дейност се събира и извозва на временни депа. След подравняване на терените, предназначени за земеделско ползване, събрания хумус се разстила върху тях. Дебелината на разстлания хумусен пласт е 30-35 см. в улегнало състояние.

- Биологична рекултивация – прилага се на терени за селскостопанско ползване, рекултивирани без хумусно покритие за пет годишен период и три годишен период на площи за горскостопанско ползване.

От началото на дейността (1974 г.) в “Мини Марица-изток” ЕАД до края на 2006 година рекултивирани земи са, както следва: 42 882 дка, в т.ч. – 28 148 дка за селскостопанско ползване (ССП) и 14 694 дка за горскостопанско ползване (ГСП) и са предадени в съответния фонд с възстановено плодородие, качество и характеристики. В голямата си част са с показатели по-добри от тези на иззетите преди. Тези земи за включени в КВС и голяма част са оземлени частни стопани или се предоставят за

ползване от МЗГ, респективно от Областна Дирекция по земеделие и гори – Стара Загора.

Специалистите обсъждат въпроса за безхумусна рекултивация, тъй като след като престои на склад (депо) седем и повече години, хумусът се губи и не допринася за почвеното плодородие. За 1997 г. са вложени 856 хил. лв., които ще се окаже, че се използват неефективно. За периода 1998 – 2030 г. е предвидено да бъдат вложени 61 млн. лв. за терените, засегнати от въгледобива. Това е отразено в актуализираната екологична програма на «Мини Марица изток» ЕАД.

*- Проблеми свързани с управление на отпадъците*

Въпросите, свързани с управлението на отпадъците на територията на Община Раднево, могат да се обобщят в следните основни направления и дейности:

- Безопасна и доколкото е възможна екологосъобразна експлоатация на съществуващото депо за ТБО на гр. Раднево.
- Окончателно ликвидиране на замърсяванията на терени с незаконно натрупани битови, строителни и смесени отпадъци.
- Създаване на система от мерки (законови и икономически) за предотвратяване на незаконно замърсяване с отпадъци на терени в рамките на Община Раднево.
- Усъвършенстване на организацията за събиране, извозване и обезвреждане на отпадъците – опасни и неопасни от цялата община.
- Създаване на система за разделно събиране на отпадъците на територията на цялата община.
- Ограничаване и контрол при употребата на химически торове и приложение на биологична растителна защита в селското стопанство.
- Организиране на безопасно събиране, съхранение и обезвреждане на негодни за употреба препарати за растителна защита от територията на Общината.
- Благоустрояване на населените места, изграждане и поддържане на зелени площи, преустройство и реконструкция на уличната пътна мрежа.

*- акустично натоварване*

Контрол и мониторинг на шумовото замърсяване се извършва от РИОСВ и РИОКОЗ – Ст. Загора. Шумовата характеристика на населеното място се извършва след замерване от РИОКОЗ в редица обекти, подлежащи на специфичен контрол, както при въвеждането им в експлоатация, така и при функционирането им.

Акустичното състояние на населеното място се определя от извършените замервания и мерките, които се предприемат за отстраняването му .

Изследванията показват, че комунално-битовия шум в Раднево се сформира предимно от транспортния трафик. Няма данни за измерени превишени нива на ПДК от 55 dB /дневна норма/. Пределно-допустимите стойности на интензивността на фактора шум са определени от МЗ с ХН 0 - 64.

Градоустройствените решения на транспортната схема създават добри предпоставки за защита на жилищната зона от шума. Наличието на обходен път е благоприятно за степента на шумовото натоварване в жилищната среда - не се очаква здравен риск за населението от наднормено високо ниво на шум.

Критериите за оценка и класификация на проблемите от екологично естество, стоящи пред Община Раднево, могат да се обобщят както следва:

- Въздействие върху здравето на хората, отделните компоненти на околната среда (води, почви, геоложка основа, растителен и животински свят, културно наследство) и екосистемите в района.
- Продължителност на съществуване на проблема и време необходимо за решаването му.
- Насочености на отрицателното въздействие на проблема (върху кои компоненти на околната среда въздейства).
- Финансова обезпеченост за решаване на проблема (необходими средства и източници за осигуряване).
- Негативно въздействие върху социалното и икономическо развитие на общината.

Основните изводи, относно състоянието на околната среда и по-важните природозащитни мероприятия, необходими за реализиране в бъдеще са:

1. Модернизация и реконструкция на мощностите и внедряването на безотпадъчни технологии и на системи за оборотно водоснабдяване, което в бъдеще трябва да стане магистрално направление в природозащитната дейност.

2. Търсене на възможности за пълно оползотворяване на всички компоненти на природните ресурси: пепелите за производство на аглопорит и други строителни материали; въглищният прах и трошляка като гориво или за допълнително производство на брикети; серният диоксид за производство на сярна киселина; глините от разкривките за производство на тухли, цигли и други керамични изделия.

3. Рекултивацията трябва да се извършва паралелно с разкривките на повечето обекти, за да може да се запази хумусът. Тук е необходимо да се създават частни фирми, които да извършват по-качествена и бърза рекултивация под контрола на общината.

4. Създаване на зелени пояси около селищата от подходящи широколистни дървета и храсти. Изпълнението на тези мероприятия изисква сериозна работа, влагането на големи капиталовложения, ангажирането на значителни трудови и финансови ресурси. Това е свързано с решаване на екологичните проблеми в «Мини Марица изток» ЕАД, въвеждане авангардни малкоотпадъчни и безотпадъчни технологии и системи за обратно водоснабдяване. Очакванията са към 2010 г. да се достигнат такива качествени параметри, които да позволяват естествените възстановителни процеси в бъдеще сами да се осъществяват. Това ще стане реалност при положение, че се реализират горните природозащитни мероприятия и се спазва екологичната дисциплина.

Необходимо е да се възстановят разрушените терени. В резултат на рекултивацията ще се върнат за стопанско ползване около 40% към 2010 г. от нарушените терени. Около 60% от всички рекултивирани площи към 2010 г. ще бъдат негодни за селскостопанско ползване, защото киселинността и съдържанието на тежки метали в почвите към 2010 г. ще намалее незначително.

Стремежът на общинското ръководство ще допринесе към края на 2020 г. районът да бъде обогатен с нови дървесни и животински видове. За целта ще се изградят зелени пояси около селищата и производствените предприятия, а върху част от рекултивираните терени ще се пристъпи към отглеждане на ценна дървесина за индустриални цели. Предвижда се, отглеждането на дивеч в горите и на риба във водоемите да бъде значително по-голямо.

### 3. СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ И ПРАКТИКИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

#### 3.1 Данни за отпадъците

##### 3.1.1. Битови отпадъци

Все още постъпващата в общинската администрация информация за количествата образувани битови отпадъци е с недостатъчна достоверност. В основата на проблема е отсъствието на везни за претегляне на постъпващите в депото отпадъци и отчитането на количеството им се оценява на базата на обема на сметосъбиращите камиони, честотата на товарене на камионите и броя маршрути за всеки камион. По данни на фирмата концесионер „А.С.А Шеле” ЕООД, която извършва дейностите по сметосъбиране и извозване, количеството на битовите отпадъците за 2008 година е 8 282 т. Това количество следва да се отнесе към 22 000 жители, обхванати от организирано сметосъбиране през този период и включва цялата община. Прогнозите са през 2012 година количеството отпадъци при среден икономически растеж на Общината да е 5 928 тона. За 2022 година очакваното количество битови отпадъци, генерирани от населените места на цялата община е 6 499 тона. Прогнозите са направени през м. април 2009 г при разработване на техническия доклад за изграждане на регионално депо за ТБО.

Морфологичния състав на битовите отпадъци на Община Раднево е изчислен на база на осреднени стойности на населението, живеещо в съответната категория населено място.

#### Състав на битовите отпадъци

Категории	Съдържание, %
1. Хранителни отпадъци	9,7%
2. Хартия	5,56%
3. Картон	0,92%
4. Текстилни	4,25%
5. Пластмаса	7,58%
6. Гума	0,71%
7. Кажа	1,35%
8. Стъкло	5,42%
9. Метал	1,89%
10. Градински отпадъци	14,04%
11. Дървесни отпадъци	2,23%
12. Сгурея, пепел, инертни материали, пръст, пясък и др.	46,35%

Анализите показват, че частта на органичните отпадъци е значителна. Има най-вече ферментиращи вещества, както и фини органични. Хартията, картоната, стъклото и металите са много малко, поради факта, че лесно рециклируемите вещества се събират от контейнерите от клошари преди сметосъбирането. Относителният дял на пластмасовите отпадъци е значителен, което представлява проблем при експлоатацията на депото. При разчети за дейности по разделно сметосъбиране следва да се имат предвид тези количества.

За определяне влажността на отпадъците са извършени замервания след 48 – часова сушене в пещ при около 100 °С.

Анализите на влажността са проведени върху хартия, картон, смесени, текстил, санитарен текстил, пластмаса, горими, фини, ферментиращи и специални отпадъци.

Категориите, съдържащи най-голям процент влажност са в намаляващ порядък: ферментиращи, текстилни санитарни, хартия, текстил и картон.

Разпределение на влажността в битовите отпадъци в продължение на 5 дни

<b>Категория</b>	<b>Съдържание, %</b>
Ферментиращи отпадъци	73%
Хартиени	38%
Картонени	29%
Смесени	18%
Текстилни	31%
Текстилни санитарни	62%
Пластмасови	27%
Горими	17%
Специални	5%
Фини	34%

Средната влажност за всичките категории взети заедно в продължение на 5 дни, е 38 %. Тази стойност е сравнима с резултата от анализа, проведен върху битовите отпадъци в други страни.

Въвеждането в експлоатация на съвременните регионални депа за битови отпадъци ще допринесе за измерване на реалните количества на депонираните отпадъци.

### *3.1.2. Строителни отпадъци*

Източник на данни за количеството на строителните отпадъци са годишните отчети на лицата, които извършват третиране и транспортиране на строителни отпадъци, представяни в РИОСВ, информацията от броя на



курсовете и вида на транспортните средства, извозващи строителни отпадъци и броя и вида на фирмите, получили разрешение от Община Раднево за извозване на строителни отпадъци и излишни земни маси.

Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Делът на физическите лица, генериращи строителни отпадъци главно при ремонт на жилища е незначителен спрямо другите количества.

Генерираните строителни отпадъци не могат да се определят точно, поради факта, че към тяхното количество са включени земните маси, инертните отпадъци и няма налично оборудване за претеглянето им.

Количеството на строителните отпадъци за 2008 година е оценено на 1 000 т.

Депонирането на строителни отпадъци на този етап се извършва на депото за ТБО като материалите се използват за засипване на битовите отпадъци.

Периодично се извършва оглед за замърсяване на територията на Общината с този вид отпадъци и откритите места се почистват.

В изпълнение на европейската и националната политика в областта на управлението на строителните отпадъци е необходимо да се проучат възможностите и да се предприемат мерки за рециклирането и оползотворяването им. Липсата на организирана система за рециклиране води до влагане на големи количества невъзобновяеми първични суровини и намалява експлоатационния живот на депото. Рециклирането на минералните отпадъци намалява вредното въздействие върху околната среда, вследствие на транспортирането, шума, замърсяването на повърхностните и подземните води, промените в топографията и естествените хабитати.

За предприемане на конкретни действия първоначално е важно да се извършат проучвания за състава на строителните отпадъци, дела на рециклируемите и горимите отпадъци, както и съдържанието на опасни вещества. Следващият етап от екологосъобразното управление на отпадъците е намиране на подходящи технологии и съоръжения за оползотворяването им.

### *3.1.3. Производствени отпадъци*

Производствените отпадъци са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. Те се формират в резултат на промишлената, занаятчийската и обслужващата дейност на физическите и юридически лица.

По данни на НСИ в национален мащаб през последните години най-голям дял имат образуваните отпадъци от термични процеси, следвани от отпадъците, получени при неорганични химични процеси, отпадъците от селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост.

При определяне на тенденциите за образуването на производствени неопасни отпадъци следва да се отчетат колебанията в дейността на различните промишлени сектори и големите генератори на отпадъци. Бъдещото развитие на отраслите, които са основни причинители на отпадъци, като напр. енергетика (ТЕЦ изгарящи въглища), ще бъде определящо за общото количество на образуваните производствени отпадъци в общината. Най-големите източници на производствени отпадъци на територията на общината са ТЕЦ “Марица-изток 2” ЕАД, “Мини Марица изток” ЕАД, “Ремотекс Раднево” АД “Яворкомерс” ЕООД и др. Най-често тези отпадъци са метални отпадъци, сгур, карбидна каша, бракувани гуми, отработени масла и др.

Като цяло, в краткосрочен и средносрочен аспект, може да бъде прогнозирано запазване на текущите нива, в резултат на едновременното влияние на две групи от фактори. От една страна, нарастването на разходите за обезвреждане на отпадъците се очаква да доведе до прилагане на адекватни мерки от страна на засегнатите дружества, свързани с предотвратяване и рециклиране на отпадъците. Подобно въздействие следва да има и прилагането на изискванията на Директивата за интегрирано предотвратяване и контрол на замърсяването (IPPC) и по-специално на тези, свързани с най-добри налични техники (BAT). От друга страна, очакваният икономически растеж и ръстът на производството в редица сектори, неминуемо ще бъдат свързани с нарастване на количествата на образуваните отпадъци.

Прогнозира се и нарастване на количествата отпадъци, образувани в резултат на прилагането на изискванията за опазване на околната среда, свързани с ограничаване емисиите на вредни вещества във водите и атмосферния въздух (напр. утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води, остатъци от очистване на димни газове и др.)

Всички предприятия имат задължения за оползотворяване и рециклиране на възможно най-голям процент от производствените отпадъци. Като най-голям е процента на рециклираните черни и цветни метали, хартия, пластмаса и стъкло. В зависимост от организацията, събраните отпадъци се преработват на място или се предават за преработване на други предприятия или на фирми, извършващи търговска дейност с отпадъци.

Данните за някои групи производствени отпадъци са непълни, основно поради факта, че все още предприятията не отделят необходимото внимание за правилното попълване на задължителните годишни отчети и не

изпълняват задълженията си за предоставяне на копия от тези отчети на общините, на чиято територия извършват производствената си дейност.

### **3.2 Съществуващи практики по управление на отпадъците**

#### **3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци**

##### **3.2.1.1. Система за събиране и транспортиране на битови отпадъци**

В Общината има изградена система за сметосъбиране и извозване на битовите отпадъци, която е съобразена със специфичните условия, изискванията на населението и действащата нормативна уредба, както и териториалното разположение на местата, в които се образуват големи количества отпадъци.

Дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, както и по поддържане на чистотата на територия на Община Раднево са възложени на фирма „А.С.А Шеле” ЕООД по силата на Договор за предоставяне на концесия, сключен на 01.02.2005 год.

Специализираното звено за контрол на чистотата БКД в общинската администрация осъществява непрекъснат надзор на дейностите. Информацията от контрола се използва за периодично оптимизиране на системата.

Организираното сметосъбиране на битови отпадъци в общината е въведено във всички селища на общината и обхваща 100 % от населението.

Събирането на отпадъците към настоящия момент се извършва в няколко различни вида съдове за смет, според предназначението им и спецификата на района. Техният брой и разположение е определен съобразно максималното използване на капацитетните им възможности и оптималното обслужване на ползвателите.

Броя, вида и обемите на използваните съдове към месец март 2009 година са както следва:

№	Вид съд	Обем, л	Брой
1.	Съдове за смет тип „Бобър”	1100	712
2.	Пластмасови кофи	240	2 903
3.	Пластмасови кофи	120	30
4.	Кошчета улична смет	30 - 70	255

За събиране и транспортиране на битовите отпадъци се използват специализирани автомобили по видове и брой, посочени по-долу:

- Специализирани сметосъбирачи – 3 вариопреси и 2 ротопреси
- Мотометачка -1 бр
- Машина за миене на улици – 1 бр.

Периодичността на събиране и извозване на съдовете за битови отпадъци е два пъти седмично за цялата територия на гр. Раднево и един път седмично за селата. Събирането и транспортирането на едрогабаритни отпадъци се извършва организирано при масови акции и по сигнал при случайното им появяване. Съществуващото състояние отговаря на нуждите на съответния район и населено място, като графикът може да бъде учестен при възникване на необходимост.

Броят на заетите лица за извършване на дейностите по събиране и транспортиране на отпадъци във фирма „А.С.А Шеле” ЕООД са 29 души, от които:

- административни служители - 3 лица;
- персонал по поддръжката – 2 лица;
- персонал, пряко свързан със събиране и транспортиране на отпадъци - 21 лица;
- персонал, отговорен за съоръжението за третиране на отпадъци - 3 лица;

Предоставените услуги по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистота към настоящия момент отговарят на потребностите на населението. Специализираното звено по БКД в Общинската администрация упражнява превантивен контрол върху дейността на фирмата концесионер както по отношение на качеството на извършваните услуги, така и за извършваните разходи.

### *3.2.1.2. Системи за разделно събиране на отпадъци*

Отпадъците се образуват чрез смесване, което води до замърсяване на материалите и намалява възможностите за тяхното извличане и преработка. Разделянето на отпадъците при мястото на тяхното образуване, прави възможно рециклирането (65% от всички отпадъци могат да се рециклират или компостират) и повторната употреба на материалите, което от своя страна допринася за икономически просперитет, спестява ресурси и спомага за опазването на околната среда. За да бъде разделното събиране ефективно, е необходимо да се осигури възможност за участие на повече домакинства, фирми и офиси, което от своя страна да повиши нивото на рециклиране и гарантира по-високо ниво на управление на отпадъците.

Във връзка със задълженията на кмета на общината, произтичащи от чл.16, ал.3, т.5 от ЗУО и Наредбата за опаковки и отпадъците от опаковки – ПМС №. 41 (ДВ бр.19/ 2004 г.), на 04.03.2008 г. е сключен договор с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки – “Екопак България” АД. През м. май стартира разделното събиране на отпадъци от опаковки в гр.Раднево и кв. Гипсово.

Разработена е Програма за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на Общината. Разделно събраните отпадъци се

извозват от „А.С.А Шеле” ЕООД, след предварително сключен договор на 07.05.2008 г между двете фирми. Разделно събраните отпадъци се транспортират до площадка за предварително третиране на отпадъците, разположена на територията на община Стара Загора, където се извършва сортирането им, балират се и се транспортират до преработвателните предприятия от фирма “Екор” ЕАД

До момента на територията на град Раднево има разположени 61 елемента за разделно събиране с по три цветни контейнера. Събраните отпадъци от всеки един от цветните контейнери се извозват два пъти месечно да площадката за предварително третиране.

От май до края на декември 2008 год на територията на града са събрани разделно 27 730 кг. Отпадъци от опаковки като хартиените са 11 040 кг, пластмасовите – 6 860 кг, а металните – 9 830 кг.

### *3.2.2. Предварително третиране на отпадъци*

На този етап в Община Раднево не се извършва същинско предварително третиране на битовите отпадъци преди тяхното крайно обезвреждане (депониране). Няма изградени претоварни станции, площадки за разделно събиране, сортиране, съхранение или опаковане на битови отпадъци. Като таква третиране може да се разглежда намаляването на обема им при тяхното събиране в специализираните сметосъбирачи, снабдени с пресоващи устройства.

Предварително третиране чрез сортиране е възможност, която към момента на подготовка на настоящата програма е в процес на проучване, като за целта в идейния проект на новото регионално депо е предвидена площ за разполагане на подходяща сортираща инсталация. Предварителното третиране за повишаване на оползотворимостта на отпадъците е необходимост, която следва да се реализира успоредно със строителството на новото депо.

### *3.2.3. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*

#### *• Депониране*

Събраните битови отпадъци се обезвреждат чрез депониране. Депонирането е основният метод за обезвреждане на отпадъци във всички общини в страната, но все още голяма част от съоръженията не отговарят на действащите нормативни изисквания и на националната политика за преминаване към регионални съоръжения за обезвреждане.

Депото за битови отпадъци на Община Раднево разположено на 3 km от града. Намира се в землището на гр. Раднево и обхваща три имота:

– имот № 000246, издадена скица с №К01466/18.01.2005 г. на имот с №000246 в землището на гр. Раднево с ЕКАТТЕ 61460, общ. Раднево удостоверяваща, че имотът е собственост на: община Раднево, рег. номер

20111, гр. Раднево. Площта на имота е 15.446 dка. Начина на трайно ползване: сметище.

- имот с № 000247 е мочурище - собственост на община Раднево. Теренът е отреден за сметище.

- имот с № 000248 Има издадена скица с № K01465/18.01.2005 в землището на гр. Раднево с ЕКАТТЕ 61460, общ. Раднево удостоверяваща, че имотът е собственост на: община Раднево рег. номер 20111, гр. Раднево. Площта на имота е 36.529 dка. Начина на трайно ползване: сметище.

Общата площ на имотите, върху който е разположено депото, е 93.088 dка. Дневното количество постъпващи отпадъци е 11 m<sup>3</sup>. Измерванията чрез GPS установяват пета на депото от 51,200 m<sup>2</sup>.

За площадката не е провеждан ОВОС, и няма защитени територии в близост до имотите на депото. Въпреки това фронта на депото допира ливади/ влажна зона.

Експлоатира се от 1972 година и няма издаден документ за въвеждане в експлоатация по реда на чл. 177 на ЗУТ или др. основавания на ЗУТ или ЗТСУ. Площадката не е съгласувана и отредена от Комисията по земята. Няма проект за експлоатация и юридически не е узаконено съобразно действащата нормативна база. Не са провеждани предварителни проучвания и проектиране за изграждане и експлоатация.

През годините на експлоатация на сметището са се депонирани не само твърди битови отпадъци, но и строителни, опасни, течни и други несъвместими отпадъци. За тези отпадъци не се е водила отчетност. Към момента на сметището не се депонират отпадъци, попадащи по чл. 14, ал. 1 на Наредба № 8 (обн., ДВ, бр. 83 от 2004 г.). Депонират се следните видове отпадъци: битови отпадъци и неопасни отпадъци с друг произход (строителни и изкопни земни маси).

От техническата инфраструктура има изграден довеждащ път. Депото не е оградено, няма кантар или електронна везна, не е изграден е контролно-пропускателен пункт за регистрация на автомобилите транспортиращи отпадъците от населените места, няма осигурена охрана и в извънработно време. Противопожарната защита на площадката на депото е осигурена от водоноска, която непрекъснато е на разположение. Операторът на депото фирма „А.С.А Шеле” ЕООД притежава валидно разрешение за извършване на дейностите по транспортиране и депониране на отпадъците и изпълнява задълженията си, произтичащи от това разрешително.

През 2005 година е разработен план за привеждане на депото в съответствие с изискванията на Наредба № 8 от 24 август 2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Част от мерките вече са изпълнени.

Община Раднево предвижда преустановяване експлоатацията на депото да стане при въвеждане в действие на новото регионално депо, предвидено с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците . Методът с който ще бъде закрито все още не е уточнен. Планът за рекултивация на старото депо ще бъде предвиден в проекта на новото регионално депо и ще се съвместява с дейностите по строителството и експлоатацията му.

- Термично третиране

В страната все още няма установена практика за обезвреждане на битови отпадъци чрез термично третиране. В Община Раднево не се предвижда прилагане на методи за термично третиране на битовите отпадъци.

- Биологично третиране

Биологичното третиране е основния алтернативен на депонирането метод за третиране на биоразградимите отпадъци. Във връзка с прилагането на изискванията за ограничаване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране, биологичното третиране чрез компостиране е метод, който е напълно подходящ за обезвреждане на битовите отпадъци в общината.

През 2006 - 2007 г. на територията на общината бяха изградени 3 площадки за полево компостиране в селата Тополяне, Трояново и Ковачево. Площадките бяха изградени по програма за техническо побратимяване между български и американски общини по проект “Въвеждане на програма за компостиране”

- Други методи за обезвреждане/оползотворяване

В света се разработват и други методи за третиране, които са приложими за строго определен списък отпадъци и не са универсални. Те са скъпи и с високи технологични разходи, затова намират ограничено приложение и към момента не се прилагат в нашата страна. В случай, че в бъдеще се появят такива методи и след доказване на тяхната практическа приложимост ще бъдат включени в общинската програма.

#### *3.2.4. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци*

Големият брой нерегламентирани сметища и стари замърсявания с отпадъци в страната налага незабавно предприемане на мерки за тяхното постепенно почистване, саниране и рекултивация. С оглед избягване на повторно замърсяване, почистването на нерегламентираните сметища трябва да бъде координирано с мерките за разширяване на системите за организирано сметосъбиране. Решаването на проблема със замърсяванията,

причинени от неправилно съхранение на опасни вещества и отпадъци на закрити и изоставени промишлени площадки е един от приоритетите на НПУДО.

През 2005 година е разработен план за ликвидиране на стари замърсявания от нерегламентирани сметища за битови и строителни отпадъци на територията на община Раднево. Планът за действие е реализиран 2006 година и включва сметищата от всички села в общината. Ликвидирането на сметищата се предприема след въвеждане на организирано сметосъбиране в съответното населено място. Финансирането на дейностите по закриване и рекултивация е извършено със средства от общинския бюджет. Количеството на нерегламентираните сметища по населени места е дадена в таблицата:

№	Населено място	Брой сметища	Изразходвани средства за закриване в лв. без ДДС
1	с. Бели бряг	3	2 685
2	с. Българене	2	829
3	с. Землен	1	2 270
4	с. Знаменосец	3	8 201
5	с. Коларово - в стара пясъчна кариера	3	2 002
6	с. Диня	2	830
7	с. Рисиманово	1	3 515
8	с. Тополяне	3	4 686
9	с. Любеново	6	3 100
10	с. Маца	2	1 800
11	с. Константиновец	7	2 270
12	с. Трънково	7	3 389
13	с. Даскал Атанасово	2	3 515
14	с. Трояново	4	4 200



15	с. Полски Градец	2	2 700
16	с. Ковач	1	363
17	с. Свободен	1	1 172
18	с. Сърнево	6	9 373
19	с. Боздуганово	1	2 758
20	кв. Гипсово	4	3 442
	Общо за общината	61	63 100

Намаляване на риска за околната среда и човешкото здраве, произтичащ от съхранението на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност е приоритет както на Националната програма за управление на дейностите по отпадъците, така и на програмите на местно ниво. През 2003 година е извършена инвентаризация на наличните количества пестициди с изтекъл срок на годност на територията на Община Раднево. Тяхното количество е оценено на 74 174 кг. прахообразни пестициди, 15 970 литра течни пестициди и 16 000 кг. пестициди смесени с инертни материали. Общината е разработи и реализира два проекта за обезвреждане на негодните за употреба пестициди чрез преупаковане и безопасно съхранение в предварително ремонтиран и пригоден за целта склад в гр. Раднево, кв. Гипсово. Склада е ограден и върху цялото съоръжение са поставени предупредителни табели. Проектите са реализирани през 2004 и 2005 г.

Складовете и площадките, където са се съхранявали пестицидите с изтекъл срок на годност след тяхното отстраняване са санирани.

Проектите са финансирани изцяло от ПУДООС.

Ежегодно на съоръжението се правят проверки както от страна на Общината, така и от дирекция “Гражданска защита”.

### *3.2.5. Внасяне и изнасяне на отпадъци*

От България се изнасят главно луминесцентни лампи, излязло от употреба електронно и електрическо оборудване и оловни акумулатори. За това е необходимо разрешение от МОСВ за износ на опасни отпадъци. Вносът се извършва с регистрационен документ за неопасните отпадъци или разрешение - за опасните отпадъци. Внасят се основно пластмаси, хартия, стъкло, оловни акумулатори и цинкова пепел.

Важно е изграждането на ефективна система за контрол на превоза на отпадъци на национално равнище не само по граничните пунктове, но и на

територията на цяла България и повишаването на капацитета за мониторинг и лабораторни анализи при този вид превози.

Еврокомисията твърди, че обработката на битовите и рисковите отпадъци струва около 75 млн. евро годишно на държавите - членки на ЕС. Никой на официално ниво не знае каква е действителната цена на управлението на отпадъците "на черно", но няма съмнение, че се извършва транспортиране от държава в държава и дори от континент в континент като в някои случаи това може да се окаже икономически по-изгодно.

В доклада си за 2005 г. Европейската агенция за защита на околната среда акцентира за пръв път на проблема с незаконния трансграничен трафик на отпадъци. По данни на агенцията въпреки вложените средства за подобряване на условията за преработка на отпадъците вътре в страните от ЕС през последните 12 месеца е имало съществено неспазване на брюкселските правила за вноса и износа им.

Внасянето, изнасянето и транзитът на отпадъци през територията на Р България, респ. през територията на община Раднево се извършва съобразно Регламент № 1013/2006/ ЕО

Съгласно изискванията на националното законодателство, общините заедно с РИОСВ, са първата инстанция, която упражнява контрол за спазването на изискванията за внасяне на отпадъци, тъй като тяхното становище е един от документите, необходими за издаване на разрешение за внасяне на отпадъци. В съответствие с националното законодателство, вносът на отпадъци, предназначени за обезвреждане е забранен. Вносът на отпадъци, предназначени за оползотворяване, е позволен, но в някои случаи е трудно да се разграничат операциите по обезвреждане от операциите по оползотворяване на отпадъци. В тази връзка следва да се предвидят ефикасни мерки от страна на общинската администрация за получаване на необходимата информация и осъществяване на контрола по спазването на тази забрана.

Общината не разполага с налична информация за случаи на внос и износ на отпадъци, осъществявани на нейна територия. Липсата на информация не може еднозначно да се разбира като липса на подобни дейности. Създаването на бази данни за търговци, осъществяващи внос и износ на отпадъци, както и оператори, извършващи дейности по оползотворяване на отпадъци от внос е възможност за подобряване на контрола по спазване на законодателството.

### **3.3 Администриране на дейностите по управление на отпадъците**

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на

ЗУО, като осигурява условия на всеки притежател за организирано събиране и третиране на битовите отпадъци.

Кметът на общината отговаря за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, алеите, парковите площи и т.н.;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определяне на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- организира дейностите по събиране и временно съхраняване на ИУЕЕО и предаването му за предварително третиране, повторно използване, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане, при наличие на сключен договор, финансиран от организация по оползотворяване на ИУЕЕО, или производители и вносители на ЕЕО, които изпълняват задълженията си индивидуално, или ПУДООС;
- определяне на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Кметът на общината е длъжен да предприеме действия за определяне на нова площадка за изграждане на ново съоръжение за обезвреждане на отпадъците, след като е уведомен за изчерпване на капацитета на действащото депо или изтичане срока на експлоатация на съответното съоръжение.

Кметът на общината е отговорен за изграждане, поддържане и правилна експлоатация на канализационните мрежи и селищните пречиствателни станции за отпадъчни води – общинска собственост.

Кметът е отговорен за управление на специфичните отпадъците, като изпълнява своите задължения чрез сключване на договор с организации по оползотворяване на отпадъци или с ПУДООС.

За подпомагане на работата на кмета на общината в изпълнение на задълженията и отговорностите му, в администриране на дейността са заети и други отговорни звена и лица от общинската администрация:

- Директор дирекция „Териториално-селищно устройство, инвестиции и инвеститорски контрол” – тел. 0417/8 12 32; GSM – 0899 888 132;

- Главен експерт екология отдел “Екология и устройство на територията” - тел. 0417/8 12 54; GSM – 0899 888 137;

- Кметове и Кметски заместници на населените места;

-Специалисти в звено “Битово комунална дейност” - тел. 0417/8 12 51

От страна на Общинския съвет по силата на ЗМСМА преки отговорности за решаване на проблемите с отпадъците има постоянната комисия по „Селско стопанство, води, гори и опазване на околната среда”, която се състои от председател и 4 членове.

В рамките на Общинската администрация има обособено структурно звено „Битово-комунална дейност”, което освен другите си задължения, упражнява и контрол на изпълнението на изискванията на националното и местно законодателство по управление на отпадъците. Членовете на звеното имат статут на контрольори и в преките им задължения са включени дейности по осъществяване на контрол по спазване изискванията на националните и местни наредби за опазване на околната среда, обществения ред, отглеждане на животни, поддържане и опазване на чистота на територията на община Раднево.

Общините, които изграждат или ползват общо регионално депо или съоръжение за третиране с регионален характер, учредяват регионални сдружения - юридически лица, или сключват споразумение помежду си с цел управление на отпадъците на регионален принцип в съответствие с регионите, определени в НПУДО.

Регионалното сдружение на общини за управление на отпадъците осъществява дейността си при спазване на:

1. йерархия на управление на отпадъците;
2. принципа за равнопоставеност;
3. принципа на свободно сдружаване и взаимен интерес на общините, като не могат да се запазват привилегии за учредителите.
4. принципа на прозрачност и отговорност.

Общинският съвет приема решение за учредяване и участие на общината в сдружението или за сключване в споразумение между общините. Регионалното сдружение разработва регионална програма за управление на дейностите по отпадъците.

Общините се споразумяват по ключови въпроси, свързани с управление на дейностите по отпадъците и могат да делегират някои специфични правомощия за вземане на решения на Регионалното сдружение на общини за управление на отпадъците. То се създава с цел да

се оптимизират разходите по предлаганите услуги за събиране, транспортиране, предварително третиране и обезвреждане на отпадъците. Общините си сътрудничат при осъществяването на дейностите, като съблюдават разходите да са поносими за всички членове.

Таксата за приемане на отпадъците за третиране в регионалните съоръжения в това число депониране и предварително третиране следва да бъде определена при равни условия за всички общини, ползващи общото регионално съоръжение.

Необходимо е да се отчете и факта, че сдружаването между общините е едно от задължителните изисквания за финансиране на проекти по ОП ”ОС”, където общините и сдруженията на общини са основни бенефициенти.

Ключовата цел е не само да се създаде юридическо лице, което би могло успешно да кандидатства за финансиране по ОП ”ОС”, но и да се създаде субект, който да има устойчив институционален капацитет за управление на регионалната система по време на и след изтичане на срока на проекта.

Европейските практики показват, че създаването на регионални сдружения на общините е успешен модел на управление на отпадъците при реализирането на регионални инвестиционни проекти. Общинското сътрудничество води до подобряване качеството на съответните услуги и по-голяма прозрачност на процесите, свързани с управление на отпадъците, като създава ефективна рамка за посрещане на нормативните изисквания на ЕС и осигурява подкрепа за мерките, които се прилагат при регионално управление на отпадъците.

Регионалните съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци, които са изградени или се изграждат със средства, осигурени със закона за държавния бюджет на Р България или друго национално или международно финансиране, се използват съгласно мерките предвидени в НПУДО.

Съгласно НПУДО в това отношение община Раднево попада в регион Стара Загора. На 5.11.2008 г. в гр. Стара Загора е проведено учредителното събрание за създаване на “Регионално сдружение за управление на отпадъците – Стара Загора”. С Решение №238/05.01.2009 г на Старозагорския окръжен съд, Сдружението е регистрирано. Съгласно Решение №384 от Протокол 28 от заседание на Общински съвет – Раднево, проведено на 03.04.2009 г, Общински съвет – Раднево дава съгласието си за участие на Общината в Регионалното сдружение. На 09.06.2009 г. на извънредно Общо събрание на СНЦ “Регионално сдружение за управление на отпадъците – Стара Загора” община Раднево е официално приета в Сдружението.

За констатираните нарушения от извършвания контрол се съставят протоколи и актове за установяване на административни нарушения. За тази дейност кметът на Общината е упълномощил и кметовете и кметските

наместници на останалите населени места в общината и еколога на общината

Съгласно ЗООС осемдесет на сто от санкциите за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми и за неизпълнение на разпоредбите на местното екологично законодателство, налагани от Кмета на общината, постъпват в общинския бюджет, на чиято територия се намира санкционираният субект и се изразходват за екологични проекти и дейности по приоритети, определени в общинските програми за околна среда.

През 2008 г. сумата приведена от МОСВ на община Раднево от наложени санкции на нарушители, осъществяващи своята дейност на нейната територия е 140 338,02 лв. Част от тези суми се изразходват за финансиране и на дейностите по управление на отпадъците.

Управлението на отпадъците в Община Раднево е регламентирано в Общинската наредба за управление на отпадъците, приета с Решение № 663 от протокол 39 на заседание на Общински съвет – Раднево, проведено на 16.11.2006 г., Наредба №1 за обществения ред в община Раднево и Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, с последна актуализация през 2009 г.

Местната нормативна уредба по дейностите с отпадъците е публикувана на официалната интернет страница на общината.

### **3.4. Отчетност**

Общинска администрация ежегодно попълва информационни карти за Териториално статистическо бюро и РИОСВ Стара Загора за количествата битови и строителни отпадъци, събрани на територията на общината. Данните са предоставят от фирма „А.С.А Шеле” ЕООД.

Отговорността за верността на информацията относно охарактеризиране на приеманите отпадъци е на оператора на депото и на упълномощени от него длъжностни лица. Отчетните документи са:

- Отчетна книга за депо на отпадъци – по образец, Приложение № 1 км чл.6, т.1 от Наредба №9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и вида за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности

- годишен отчет за депониране на отпадъци – по образец, Приложение №7 към чл.9, ал.1, т.3

- годишен отчет за събиране, транспортиране и временно съхраняване на битови и строителни отпадъци - по образец, Приложение №9 към чл.9, ал.1, т.5

- идентификационна карта - по образец, Приложение №11 към чл.10, ал.3

### **3.5. Проучване, прогнозиране, планиране**

През периода 2004 - 2008 година дейностите по управление на отпадъците в Общината се извършваха в съответствие с приета от общинския съвет Програма с план за действие. В програмата и плана са заложени конкретни мероприятия в тази област.

### **3.6. Финансиране на дейностите по управление на отпадъците**

Механизмът за финансиране изпълнението на задълженията на общината по управлението на битовите отпадъци, възложени със ЗУО, е регламентиран със ЗМДТ. Въведена е т.нар. такса “битови отпадъци”, която се заплаща за услугите по събиране, транспортиране и обезвреждане в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места, проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно.

Съгласно ЗМДТ, размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци. Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет. Той определя размера на такса “битови отпадъци” за дейностите, предвидени със ЗМДТ и приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата “битови отпадъци”. Таксата постъпва в общинския бюджет.

Таксата се заплаща от собственика на имота, а при учредено вещно право на ползване - от ползвателя, според одобрените от общинския съвет разходи за съответната година за всяка от дейностите.

Тази такса се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други, събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им, проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци, почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и

другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Размера на таксата за битови отпадъци за жилищните и не жилищните имоти на граждани, застроените и урегулирани поземлени имоти, както и за жилищните имоти на предприятията, организациите на бюджетна издръжка и други собственици на такива имоти се определя за 2009 г както следва:

За град Раднево в размер на 1.2 на хиляда пропорционално върху данъчната оценка на имотите по чл. 20 от ЗМДТ в т.ч. за:

- Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други - 0.1 на хиляда;

- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им - 0.34 на хиляда;

- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци - 0.19 на хиляда;

- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване – 0.57 на хиляда.

За селата в община Раднево в размер на 2.8 на хиляда пропорционално върху данъчната оценка на имотите по чл.20 от ЗМДТ.

В т.ч. за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други - 0.28 на хиляда;

- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им – 1.1 на хиляда;

- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци - 0.42 на хиляда;

- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии за обществено ползване – 1 на хиляда.

Таксата за битови отпадъци за притежаваните сгради, урегулирани поземлени имоти, собственост на предприятия, физически и юридически лица осъществяващи стопанска дейност, организации на бюджетна издръжка и други собственици на такива имоти се определя в размер на 10 на хиляда върху отчетната стойност, разпределени както следва:

За град Раднево:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други- 0.8 на хиляда;

- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им – 2.8 на хиляда;



- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци – 1.6 на хиляда;

- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии за обществено ползване - 4.8 на хиляда.

За селата:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци-контейнери, кофи и други – 1 на хиляда;

- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им – 4.1 на хиляда;

- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци – 1.5 на хиляда;

- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии за обществено ползване - 3.4 на хиляда.

Таксата за осигуряване на съдове за събиране и транспортиране на битовите отпадъци според количеството им се определя в размер на:

За град Раднево:

- 483 лева за контейнер;

- 52 лева за кофа.

За селата:

- 345 лева за контейнер;

- 75 лева за кофа.

За имоти, намиращи се извън районите, в които общината е организираща събиране и извозване на битовите отпадъци, се събира такса за ползване на депо за битови отпадъци и за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване.

Редът за заплащане на таксата е определен в Закона за местните данъци и такси и се изплащат в паричните салони по сметката на община Раднево.

Към момента, таксите се определят на база на текущите разходи на общината и не включват разходите за закриване на съществуващи депа за отпадъци, проектиране на нови съоръжения и инсталации за обезвреждане и др. По социални съображения, общинският съвет не предприема действия за повишаването на таксите. Все още липсва прозрачност при определяне размера на таксата и публичен контрол върху разходването на събраните средства.

Определянето на таксата за битови отпадъци пропорционално на данъчната оценка, не предоставя стимул за домакинствата, търговските обекти и предприятията за предотвратяване, разделно събиране и оползотворяване на отпадъците.

## **4. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА**

Общинската програма за управление на дейностите по отпадъците (ОПУДО) има за цел да предостави четири годишна стратегическа рамка за устойчиво управление на отпадъците и рамката за вземането на решения в съответствие с националното законодателство и законодателството и политиката на Европейския съюз.

Тази глава описва целите, които поставя Общинската програма за периода 2009-2013 год., основани на приетите принципи на управление на отпадъците и съобразени с местните условия.

Основната цел на Общинската програма за управление на дейностите по отпадъците е да допринесе за устойчивото развитие чрез установяване на интегрирана рамка за управление на отпадъците, която да доведе до:

- ограничаване и намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от образуваните отпадъци;
- подобряване на ефективността на използване на ресурсите;
- максимална отговорност на замърсителите;
- насърчаване на инвестициите и дейностите, свързани с управление на отпадъците.

### **4.1. Принципи**

Приоритетните мерки при управление на отпадъците, заложи в настоящата програма са в съответствие с основните принципи, залегнали в международните правни актове, по които Р. България е страна, общата европейска и националната политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава НПУДО:

- *устойчиво развитие*

Принцип, който изисква за нуждите на настоящето, да не ограничават и нарушават способността и възможностите на бъдещите поколения да посрещат своите собствени потребности. Обединява два основни стремежа на обществото за постигане на икономическо развитие, осигуряващо нарастващ жизнен стандарт и опазване и подобряване на околната среда сега и в бъдеще.

Провеждане на принципа на местно ниво изисква при вземането на управленчески решения, свързани с дейностите по управление на отпадъците да се съблюдают глобалните аспекти на проблемите.

- *принцип на предотвратяването и йерархия на управлението на отпадъците*

Този принцип се състои в ограничаване до минимум на използването на природни ресурси и намаляване на количествата и съдържанието на опасни вещества в образуваните отпадъци. Предотвратяването на образуването на отпадъци трябва да бъде разглеждано като основен приоритет, следвано от оползотворяването и от безопасното обезвреждане. При прилагането на тази йерархия, трябва да бъде търсено най-доброто решение от гледна точка на опазване на околната среда, като се отчитат различните икономически и социални фактори. Целта на йерархията е да илюстрира модел на интегриран подход за управление на отпадъците, като прилагането ѝ в посочената последователност ще доведе до създаването на устойчива политика по управление на отпадъците и ще се постави акцент върху предотвратяването, повторната употреба и рециклирането на отпадъците.

- *принцип на превантивността*

Насочва се вниманието към предвиждане и избягване на потенциалните проблеми при дейностите с отпадъци на най-ранен етап. Дава се предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него, като по този начин се подпомага предотвратяването на риска за околната среда и човешкото здраве. (Закон за опазване на околната среда);

- *принцип на самостоятелността при управление на отпадъците*

Принципът изисква отпадъците да бъдат обезвреждани в най-близко разположените подходящи инсталации, до мястото на тяхното образуване. Цели се ограничаване на неблагоприятните въздействия върху околната среда, свързани с транспортирането на отпадъци. Важно е да бъде отчитан при изграждането на системи за управление на отпадъците на регионално, национално и международно ниво. Прилагането на принципа зависи от вида и количеството на отпадъците, начините за ориентиране и потенциалното въздействие върху околната среда на методите за третиране. Необходимо е да се отчете баланса между принципа на близостта и подобряването на икономическите показатели с повишаването на капацитета на съоръженията за третиране на отпадъци.

- *най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи*

"Най-добри налични техники" е най-ефективният и най-напредналият етап в развитието на дейностите и методите за тяхната реализация, показващи практическата пригодност на съответните техники за осигуряването по принцип на основата на съответните норми за допустими емисии и проектирани с цел предотвратяване и в случаите, когато това е практически невъзможно - за намаляване на емисиите и въздействието им върху околната среда в нейната цялост:

а) "техники" е използваната технология и начинът на проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация и ликвидиране на инсталацията;

б) "налични техники" са техниките, разработени в мащаб, който позволява прилагането им в съответния промишлен отрасъл при жизнени и икономически и технически смисъл условия и отчитане на свързаните с тях разходи и предимства, независимо от това, дали те се използват или произвеждат във въпросната държава членка при условие, че са достъпни в разумна степен за оператора;

в) "най-добри техники" са най-ефективните техники за постигане на висока степен на опазване на околната среда в нейната цялост.

- *"замърсителят плаща" и в частност "отговорност на производителя"*

Този принцип има важна роля при минимизиране на генерираните и отделяните отпадъци. Чрез административни разпоредби и икономически регулатори се влияе пряко върху лицата (физически и юридически), които участват в процеса на образуване и третиране на отпадъците.

Прилагането на този принцип задължава потребителите да заплащат пълните разходи както по производството и потреблението на продукцията, така и свързаните с тях разходи за опазване на околната среда.

Чрез таксите, които се прилагат са постига намаляване на количеството на изхвърлените отпадъци, стимулиране на разделното събиране, насърчава се рециклирането и употребата на рециклирани изделия, намаляването на употребата на първични ресурси и пр.

Контролът над прилаганите икономически регулатори и административни разпоредби е елемент от настоящата програма.

- *интегрирано управление на отпадъците*

Интегрираното управление на отпадъците гарантира взаимодействието между страните, участващи в процеса на вземане на решения и оптимално съчетаване на различните методи и подходи, с цел постигане на икономически ефективно и екологосъобразно управление на отпадъците. Синтезира всички принципи на политиката за управление на отпадъците.

На базата на мотивирани и обосновани управленски решения при наличието на балансирана, взаимоотнобвързана система от нормативни, организационни и икономически мерки се поставят и реализират целите по управление на отпадъците.

Задължително условие за постигане на ефективност е наличието на обезпечени финансови ресурси и определени отговорности на страните, участващи в реализацията на процеса.

- *участие на обществеността*

Обществеността оказва съществено влияние върху политиката на управление на отпадъците. Населението е основен участник в управлението на отпадъци, тъй като то самото е генератор и трябва да е добре информирано за въздействието върху околната среда при третиране на генерираните отпадъци. Участието на обществеността в проблемите дава възможност да се отчете общественото мнение и да се вземат под внимание предложенията по въпросите, свързани с правилното управление на отпадъците. Съзнанието и културата на населението предопределят в голяма степен чистотата в населените места, а така също и състоянието на депата за ТБО.

Необходимо е системно и целенасочено хората да се запознаят с вредното въздействие на отпадъците върху здравето на човека, да се убедят, че неконтролируемото изхвърляне на същите на произволни места уврежда природата и рефлектира обратно върху тях.

Важни партньори на държавните институции и местни власти за ангажиране на обществеността в решаване проблемите на отпадъците са неправителствените организации.

## **4.2. Основни цели на програмата**

### *4.2.1. Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците*

Ограничаване количествата на генерираните отпадъци е един от основните приоритети на настоящата програма. Дейностите в тази посока е необходимо да се предприемат за предотвратяване образуването на отпадъци при източника. За производителите това означава разработване на продукти, след употребата на които да се образуват по-малко отпадъци. За потребителите това означава промяна на покупателните навици и нагласи, както и тези по отношение изхвърлянето на отпадъци. Предприемането на действия в тези насоки ще доведе в крайна сметка до значително намаляване на общото количество отпадъци.

Ограничаване количествата на отпадъците е комплекс от дейности, които имат съществено значение за управлението им, тъй като те водят до снижаване на обема и/или теглото им, преди тяхното навлизане в потока отпадъци за събиране, извозване и последващо обезвреждане. Редуцирането на потока отпадъци оказва силно влияние върху необходимите капацитети на инсталациите за тяхното обезвреждане и свързаните с това разходи.

Дейността на общината за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци следва да са насочени към домакинствата, учебните заведения и обществения сектор за повишаване на общественото съзнание. Необходимо е да се предвидят действия в няколко направления:

- насърчаване въвеждането на схеми за повторна употреба, разделно събиране и предаване за рециклиране на отпадъци;

- проучване възможностите за въвеждане на подходящи икономически инструменти – например определяне на размера на такса „битови отпадъци” съобразно реално образуваните количества от съответното домакинство;
- организиране на кампании за информиране и обучение на обществеността за прилаганите схеми за еко-маркировка.
- въвеждане на задължително заплащане от потребителите за определен продукт или елемент за опаковка, които иначе биха се предоставяли безплатно.
- използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители за ползите от прилагане на мерки по предотвратяване образуването на отпадъците.
- в контекста на обществените и корпоративните поръчки — включване на критерии за защита на околната среда и предотвратяване образуването на отпадъци в обявите за търгове и в договорите, съгласно Закона за обществените поръчки.
- прилагане на добри практики и резултатите от изследователската и развойната дейност в областта на предотвратяването на отпадъците.

#### *4.2.2. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци*

След въвеждане на система за разделно събиране, следващите стъпки са свързани с определяне на подходящи индикатори за измерване постиженията в хода на функциониране на системата, предприемане на коригиращи и превантивни действия за увеличаване на количествата рециклирани отпадъци с цел достигане на предвидените в националното законодателство цели за рециклиране и оползотворяване на различните видове отпадъци.

Предвидената система за разделно събиране на отпадъците ще бъде организирана и финансирана от Организация по оползотворяване по силата на договор за съгласуване с общината на дейностите. В договора ще се регламентира начина на разделно събиране, разположението на елементите на системата, графика и маршрута за извозване, организирането на съвместни информационни кампании и др.

Важен инструмент за поддържане на въведените системи за разделно събиране е осъществяване на ефективен контрол. Необходимо е да се предвидят конкретни мерки за контролиране на:

- изхвърлянето на отпадъци от опаковки, обозначени с маркировка за разделно събиране в определените за целта съдове;
- смесването на събраните отпадъци от опаковки с други материали или отпадъци по начин, затрудняващ тяхното последващо рециклиране или оползотворяване;

- спазването на други изисквания за разделно събиране на отпадъци от опаковки, определени с общинската наредба по чл. 19 ЗУО;

- спазването на условията, предвидени в договора с Организация по оползотворяване.

Предвижда се поставяне на следните индикативни цели за рециклиране и оползотворяване на битови и строителни отпадъци, в съответствие с изискванията на ОПУДО.

#### Индикативни цели за рециклиране и оползотворяване на битови и строителни отпадъци

Видове отпадъци	до 2010г.	до 2011г.	до 2012г.	до 2013г.
Битови отпадъци	най-малко 17% от всички отпадъци са рециклирани	най-малко 25% от всички отпадъци са рециклирани	най-малко 30% от всички отпадъци са рециклирани	най-малко 33% от всички отпадъци са рециклирани
Строителни отпадъци	увеличаване на рециклирането, оползотворяването и повторната употреба до 20%	увеличаване на рециклирането, оползотворяването и повторната употреба до 25%	увеличаване на рециклирането, оползотворяването и повторната употреба до 30%	увеличаване на рециклирането, оползотворяването и повторната употреба до 35%

Приоритет ще продължава да има въвеждането и оптимизирането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци, които на този етап са по-слабо развити:

- биоразградими отпадъци от домакинствата и заведенията за обществено хранене;
- едрогабаритни отпадъци;
- портативни батерии и акумулатори;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения.

*4.2.3. Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците*

*4.2.3.1. Разделно събиране на битови отпадъци, за които са въведени забрани и ограничения за депониране*

С Наредба № 8/2004г. са въведени изисквания за поетапно намаляване количеството на депонираните биоразградими отпадъци и забрани за депониране на

- течни отпадъци;
- отпадъци, определени като експлозивни, корозивни, оксидиращи, лесно запалими или запалими;
- излезли от употреба гуми.

За изпълнение на тези забрани и ограничения, отнасящи се за битовите отпадъци, които отговарят на горепосочените критерии, трябва да се предвидят мерки за отделянето им от смесените битови отпадъци и предаването им за оползотворяване или обезвреждане по друг начин. Решаването на тези проблеми на настоящия етап е изключително трудно поради липсата на територията на общината, а за някои видове отпадъци и изобщо в страната на подходящи фирми, лицензирани за обезвреждане на тези видове отпадъци. Организациите по оползотворяване, които експлоатират системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, отказват да приемат трудно рециклируеми и опасни отпадъци – кутии от бои и лакове, разредители, опаковки от лекарства, батерии, части и компоненти от уреди и автомобили. Възможен вариант за решаване на проблема е организиране, съвместно с други общини на пунктове за предаване на опасни битови отпадъци и излезли от употреба гуми и предприемане на мерки за оползотворяване/обезвреждане на тези групи отпадъци в страната или в чужбина.

#### *4.2.3.1. Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци*

Системите за събиране на битови отпадъци ще се развиват в зависимост от плътността на населението, количествата генерирани отпадъци и плановете за развитие на инфраструктурата. Усилията на общинската администрация следва да бъдат насочени към:

- осигуряване на съвременни контейнери за събиране (вкл. разделно) на отпадъците и съответното транспортно оборудване;
- оптимизиране на честотата и маршрутите за събиране и транспортиране на битови отпадъци;
- въвеждане на практики и системи за разделяне на рециклируеми материали, биоразградими отпадъци, едрогабаритни отпадъци и опасни отпадъци;
- изграждане на обществени центрове за интегрирано управление на отпадъци, на които да бъдат приемани и съхранявани различни видове отпадъци;
- прилагане на допълнителни мерки за отделяне на отпадъците от опаковки от потока битови отпадъци;
- информиране на обществеността;



- оптимизиране на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците (административни и експлоатационни);
- постигане на по-голяма справедливост при разпределение на тежестта на такса “битови отпадъци” (съгласно чл. 8, ал. 1, т. 3 от ЗМДТ), което предполага въвеждане на практика за измерване на количествата на отпадъците, образувани от отделните домакинства.

#### *4.2.4. Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците*

Обезвреждането на отпадъците следва да бъде извършвано без риск за човешкото здраве и околната среда. Настоящата част на Общинската програма предоставя рамката за вземане на решения за бъдещото планиране, изграждане на инфраструктурата за обезвреждане на отпадъци в общината и за управлението на дейностите по обезвреждане в съответствие с възприетите в ЕС практики и стандарти. Обезвреждането на отпадъците следва да бъде разглеждано в контекста на общата национална политика в областта на управление на отпадъците и опазване на околната среда. В този смисъл програмата предоставя рамка за планиране от страна на общинската администрация.

Депонирането е основен метод за обезвреждане на отпадъци в страната. За осигуряване на екологосъобразно депониране на отпадъците се налага предприемането на действия в следните насоки:

- изграждане на регионално депо за отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания
- закриване, рекултивация и следоперационен мониторинг след изграждане на новото регионално депо
- предварително третиране на отпадъците преди депонирането им;
- управление на отпадъчните потоци, получени от предварителното третиране;
- предотвратяване и намаляване на риска от стари депа за отпадъци;

При изграждане на новото регионално депо от съществено значение е активното участие на общината в цялостния ход на процесите:

- извършване на проучвания и прогнози за количествата на образуваните отпадъци и количествата на отпадъците, предназначени за депониране, въз основа на което да се определи делът на отпадъците от общината в запълването на капацитета на регионалното съоръжение, съответно делът на разходите, които тя ще поеме при съвместната експлоатация и необходимия размер на компонента „обезвреждане” в такса „битови отпадъци”;

- подготовка и подаване на апликационни форми за отпускане на средства - за съоръженията, за които няма осигурено финансиране;
- оказване на съдействие и участие във всички етапи на проектирането – прединвестиционни проучвания, идеен, технически и работен проект;
- оказване на съдействие и участие в сключването на договори със строител, проектант, консултант, техническия ръководител и доставчик на технологично оборудване;
- сключване на договори с експлоатационните дружества за присъединяване към мрежите на техническата инфраструктура;
- участие в определянето на критериите за избор на оператор, провеждане на процедура за избор на оператор на съоръжението и сключване на договор за експлоатация, закриване и следексплоатационен мониторинг.

Изграждането на подходящи съоръжения за обезвреждане на отпадъци от строителни дейности и от разрушаване следва да намери своето приоритетно място в настоящата програма за управление на дейностите по отпадъците.

За намаляване на количеството строителни отпадъци, постъпващи за депониране, се предвижда изграждане на инсталация за предварително третиране и рециклиране, с цел повторно използване на получените материали. Инсталацията ще бъде изградена на територията на регионалното депо или на подходящи площадки, в близост до източника на отпадъци. За раздробяване на по-малки количества строителни отпадъци могат да бъдат ползвани мобилни инсталации за предварително третиране преди последващо оползотворяване или обезвреждане.

Прилагането на методите за предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране трябва да постигнат следните цели:

- намаляване количеството на отпадъците;
- намаляване на опасните свойства на отпадъците;
- намаляване на риска за човешкото здраве или ограничаване на вредното въздействие върху околната среда, причинени от депонирането на отпадъците през целия жизнен цикъл на депото.

Прилагането на изискванията за предварително третиране може да бъде свързано със значителни ползи за околната среда. В същото време, предварителното третиране може да увеличи разходите за обезвреждане на отпадъците и по този начин да насърчи рециклирането и оползотворяването. Възможно е да бъдат реализирани приходи от предаване на отпадъците, получени от предварителното третиране в т.ч. пластмаси, метали, хартия, стъкло и приходи от продажбата на качествен компост.

Предварителното третиране на битовите отпадъци, следва да бъде разглеждано едновременно с прилагането на изискванията за намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране.

#### *4.2.5. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци*

Дейностите по предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци ще бъдат приоритет и на настоящата програма, независимо от вече постигнатото през предходните периоди. Практиката показва, че почистени вече терени от битови и строителни отпадъци отново се замърсяват и осъществявания контрол е неефективен. Следва да се предвидят мерки за повишаване на екологичното съзнание на обществеността и формиране на гражданска позиция и нетърпимост на населението към проявите на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. В това направление особено важни са действията на кметовете и кметските наместници в населените места.

#### *4.2.6. Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в тази област*

Настоящата програма предвижда множество действия по въвеждане на местно ниво на изисквания от националното законодателство основно свързани с разделното събиране на отпадъци от опаковки и управление на специфични потоци отпадъци (батерии, акумулатори, електронно и електрическо оборудване, автомобилни гуми, едрогабаритни отпадъци). Успоредно с реализиране на тези дейности трябва да се направят необходимите изменения и допълнения в общинската наредба за управление на отпадъците.

При въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки да се разработи допълнение към програмата за управление на отпадъците, касаещо тези дейности.

На подходящ етап от реализиране на проекта за изграждане на регионално депо да се подготви и легитимира коректен документ за регламентиране на задълженията, отговорностите и взаимоотношенията на общините, ползватели на съоръжението.

За осигуряване на ефективното прилагане на законодателството на местно ниво е необходимо:

- разширяване обхвата на контрола;
- прилагане на по-ефективни санкции и наказания в случай на неспазване на изискванията, с цел постигане на съответствие със законодателството;
- осигуряване на достатъчен, подходящо квалифициран и мотивиран персонал в общинската администрация;

- осигуряване на достатъчни и подходящи технически ресурси (оборудване и т.н.);
- въвеждане на информационни системи за събиране и обработка на данни включително и от резултати от проверки.

#### *4.2.7. Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците*

Осигуряването на достатъчни и надеждни данни за образуването, състава, събирането, оползотворяването и обезвреждането на различните видове отпадъци е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяване на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление на отпадъците.

Необходимо е да се предвидят мерки за:

- дефиниране на отговорностите за ефективно събиране и обработка на информацията;
- обезпечаване дейността на ангажираните звена с достатъчен персонал, техническо оборудване и подходящи софтуерни продукти;
- въвеждане на подходящи форми на отчет на дружествата, извършващи третиране и транспортиране на отпадъци, така че да отразяват нововъведените изисквания и ограничения;
- оценка на общото количество на образуваните отпадъци;
- проучвания за морфологичния състав на битовите отпадъци;
- оценка на количеството и дела на отделните видове масово разпространени и други отпадъци, за които се предвижда въвеждането на системи за разделно събиране

#### *4.2.8. Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците в страната*

За осигуряване на достатъчно високо ниво на компетентност на административния персонал, отговорен за управление на отпадъците е необходимо да се планира обучението и квалификацията му и да се осигурят надеждни технически средства. Обучението следва да обхваща теми не само в областта на отпадъците, но и такива свързани с администриране и управление.

За укрепване на административния капацитет на звената от съществено значение е мотивацията на служителите. Действия в тази посока ще повишат ефективността на упражнявания контрол за спазване на изискванията местното и национално законодателство за управление на отпадъците.

#### *4.2.9. Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите “отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” при интегрираното управление на отпадъците*

За прилагането на принципа “замърсителят плаща”, в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство, се налага нарастване на таксите, заплащани от домакинствата до нива, позволяващи възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги.

За намаляване на тежестта върху домакинските бюджети от разходите за управление на отпадъците, би следвало да се търсят възможности за финансиране на изграждането на инфраструктурата по управление на отпадъците от ДБ, национални и международни финансови институции, както и привличане на инвестиции от частния сектор, под формата на публично-частни партньорства.

По силата на националното законодателство, общинските администрации са изцяло отговорни за организиране на дейностите по управление на битови отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се осигурява със средства, предвидени в съответните общински бюджети, осигурени чрез таксите за битови отпадъци, заплащани от домакинствата и промишлеността. Размерът на събираните такси зависи от специфичните условия във всяка отделна община.

Организирането на системи за управление на отпадъците (събиране, временно съхранение, транспортиране, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане), които са в съответствие с по-високите изисквания, установени от законодателството, ще доведе до повишаване на разходите за управление на отпадъците. За да бъде постигнато съответствие с тези изисквания е необходимо да се създаде механизъм за прогресивно нарастване на “таксите за битови отпадъци”, с цел достигане на нива, покриващи дългосрочните разходи. Едновременно с това, при повишаването на таксите следва да бъде отчитано състоянието на местната икономика и поносимостта им, съобразно доходите на населението. От особена важност е средствата, постъпващи от такси да бъдат ефективно изразходвани само за дейности по управление на отпадъците.

Препоръчва се по-голяма гъвкавост от страна на общините при определяне на общинските такси ”битови отпадъци”. Целта е такса ”битови отпадъци” да се определя на база на обеми и/или количества генерирани отпадъци, вместо въз основа на данъчната оценка на имотите.

Като част от тази цел, особено внимание трябва да бъде отделено на определянето на адекватни такси за депониране. Те трябва да покриват всички разходи на оператора за изграждане и експлоатация на депото, както и предполагаемите разходи за дейностите след закриване на площадката, за период от 30 години. Тези мерки могат да бъдат ефективни само ако се прилагат паралелно със засилен контрол от страна на компетентните органи

спрямо нелегалното изхвърляне на отпадъци и експлоатиране на депа, които не са в съответствие със законовите разпоредби.

#### *4.2.10. Участие на обществеността*

Ангажирането на населението с проблема отпадъци и поощряването на гражданите да вземат участие в опазването на екологичната обстановка е от съществено значение за повишаване на екологичното самосъзнание на населението.

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложи в общинската програма, трябва да се постигне при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. За целта е необходим непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото съзнание.

Работата с обществеността трябва да включва:

- редовното предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда;
- привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, като особено значение следва да бъде отделяно на начина за определяне на “такса битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства;
- повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците;
- провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва да бъде отделено на работата с подрастващите;
- получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

На общинско ниво, населението следва да бъде информирано и привлечено в процесите на вземане на решенията, заложи в общинските програми за управление на отпадъците, като особено значение следва да бъде отделяно на начина за определяне на такса “битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства.

Повишаването на общественото съзнание има за дългосрочна цел да постигне промяна в поведението на населението чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците.

Обучението и комуникацията е процес, чрез който от една страна се предоставя информация на участниците, а от друга се обменят и оценяват идеи и дейности по управлението на отпадъците.

#### 4.2.11. Управление на специфични потоци отпадъци

##### 4.2.11.1. Отпадъци от опаковки

Както вече беше отбелязано управлението на отпадъците от опаковки ще се извършва чрез въвеждане на система за разделно събиране, финансирана от Организация по оползотворяване. Участието на Общината в тази система се изразява в няколко дейности:

- съдействие и контрол за включване в системата за разделно събиране на всички видове опаковки, образувани в бита, които попадат в обхвата на *Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки*;
- определяне на изискванията към местата за разполагане на съдове за събиране на отпадъци от опаковки на територията на Общината;
- определяне на изискванията към маршрутите за транспортиране на отпадъците;
- въвеждане на задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти, домсъветите, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища и др.;
- контрол над изхвърлянето на отпадъци от опаковки в съдове за смесени битови отпадъци;
- контрол над лицата, експлоатиращи системите за разделно събиране;
- въвеждане на изисквания и ред за предоставяне на информация на Общината от лицата, експлоатиращи системите за разделно събиране;
- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с неконтролираното обезвреждане на отпадъците от опаковки, значението на символите, използвани за маркиране и възможностите за участие в системите за разделно събиране;

В периода на действие на ОПУДО трябва да бъдат постигнати следните цели за оползотворяване и рециклиране на отпадъците от опаковки, които са регламентирани по чл. 11, ал. 2 съгласно сроковете по § 9 от ПЗР на ЗУО .

Цели за оползотворяване и рециклиране на отпадъците от опаковки

Година	Рециклиране, %	Оползотворяване, %	Цели по материали, %				
			хартия	стъкло	метали	пластмаси	дърво
2009	45	46	60	46	50	17	15

2010	47	48	60	51	50	19	15
2011	49	50	60	55	50	20	15
2012	52	53	60	59,6	50	22	15
2013	54,9	56	60	60	50	22.5	15

Мерките за постигане на целите за оползотворяване и рециклиране на отпадъците от опаковки на общинско ниво са:

1. Усъвършенстване и разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в административните сгради, търговски и други обекти.
2. Въвеждане на разделно събиране на офис хартия (самостоятелно или като част от системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки) в административните и обществени сгради.
3. Разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на цялата община.
4. Включване и съдействие от страна на общината при провеждане на информационни кампании насочени към крайните потребители за разясняване на дейността и ползите от системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки.
5. Оптимизиране на броя и местоположението на контейнерите за разделно събиране, както и на периодичността на тяхното транспортиране.

#### 4.2.11.2. Батерии и акумулатори

Повечето батерии и акумулатори съдържат тежки метали живак, олово, цинк, никел, кадмий, манган, които не оказват вредно въздействие върху човешкото здраве или околната среда, когато са в употреба или се съхраняват в домакинствата. Те стават опасни, в момента, когато излязат от употреба и попаднат в общия поток от битови отпадъци.

Независимо от факта, че количеството отпадъци от батерии и акумулатори е по - малко от 1 % в потока битови отпадъци, количеството на тежките метали, съдържащи се в тях са повече от значителни.

Тъй като битовите отпадъци в община Раднево се депонират, в депото съществува реална опасност тежките метали чрез инфилтрираните води да попаднат в почвите, повърхностните и подземните води. По данни на НСИ и на агенция „Митници”, производството на оловни акумулатори възлиза на около 15 000 т/год, а количеството на внесените и изнесените е съответно 1 500 т/год и 8 000 т/год.

Прилагането на система за разделно събиране на този поток отпадъци в община Раднево се основава на принципа за „отговорност на производителя”, като производителите и вносителите на батерии и



аккумулятори, са длъжни да изпълняват задълженията си по Наредбата за изискванията за пускане на пазара на батерии и аккумулятори.

Лицата, предлагащи батерии за продажба на дребно, задължително предвиждат места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

При мотивирано искане на лицата притежаващи разрешително за третиране на този специфичен поток отпадъци Кмета на Общината определя други места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии и аккумулятори. Общината следва да засили контрола над изхвърлянето на батерии и аккумулятори в съдове за смесени битови отпадъци и над лицата, експлоатиращи системите за разделно събиране. За подобряване на отчетността е необходимо да се изисква предоставяне на достоверна информация от всички фирми и лица, осъществяващи дейности по третиране на батерии и аккумулятори. В настоящата програма следва да се предвидят мерки за редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с неконтролираното им обезвреждане, значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.

Целите за събиране на НУБА за 2009 – 2013, съгласно НПУДО са дадени в таблицата

Година	Минимален коефициент на събираемост за НУБА в (%)
2009	5
2010	12
2011	25
2012	30
2013	35

Където коефициентът на събираемост се изчислява по следната формула:

$$КС_X = 3C_X / (П_{X-2} + П_{X-1} + П_X),$$

където:

- $КС_X$  е коефициента на събираемост за годината  $X$ ,
- $C_X$  е количеството на събраните негодни за употреба портативни батерии и аккумулятори, а  $П_X$ ,  $П_{X-1}$ ,  $П_{X-2}$  са разликите от общото количество пуснати на пазара портативни батерии и аккумулятори и количеството на портативните батерии и аккумулятори, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната към територията на друга

държава - членка на ЕО преди да са придобити от краен потребител през годината X и предходните две.

#### *4.2.11.3. Излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/*

Днес третирането на ИУМПС се обуславя не само от икономически и технологични, но също така и от социални и екологични фактори. Имайки предвид времевия жизнен цикъл на един автомобил и фактът, че в България преобладаващ дял заемат автомобилите втора употреба с висока степен на остаряване, проблемът с изоставянето на ИУМПС придобива сериозни размери.

Редът за управление на отпадъци от ИУМПС, които се намират върху държавна или общинска собственост и собствениците им не изпълняват задълженията си по Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства е определен в Общинската наредба за управление на отпадъците.

Настоящата програма определя реда за събирането и управлението на отпадъците от ИУМПС, които се намират върху държавна или общинска собственост и собствениците им не изпълняват задълженията, както и в случаите, когато МПС не може да бъде идентифицирано поради липса на регистрационен или идентификационен (VIN) номер и при невъзможност собственика да бъде установен от компетентните органи.

Кметът на общината може да определи места за изграждане на общински площадки за временно съхраняване на ИУМПС, както и да организира дейностите по изграждане на площадките, събирането на ИУМПС, съхраняването им на площадките и предаването им за разкомплектоване. В изпълнение на тези дейности, кметът на общината издава заповеди и сключва договори.

Кметът на общината, съгласувано с РПУ – Раднево, определя със заповед комисия от представители на РПУ, общинска администрация, представител на оператор на площадка за временно съхраняване на ИУМПС или на център за разкомплектоване, сключил договор за дейностите по третиране на ИУМПС с кмета на общината. Комисията или определени със заповедта нейни членове:

- установява с отделен протокол наличието на обстоятелствата, които определят моторното превозно средство /МПС/, паркирано или изоставено в имоти държавна или общинска собственост като ИУМПС и неговото техническо състояние;

- издирва собствениците на ИУМПС;

- издава предписания, които са задължителни за собствениците на ИУМПС и им се връчват по реда на ГПК, заедно с акт за административно нарушение по ЗУО. В случай, че собственика на ИУМПС не може да бъде установен или макар известен не може да бъде уведомен поради продължително отсъствие от общината или друга обективна причина,

предписанието се залепва трайно върху ИУМПС, залепването се отбелязва в предписанието и то се счита за връчено от датата на залепването. Когато собственикът на ИУМПС изпълни предписанието, като предаде автомобила на площадка за временно съхранение или в център за разкомплектоване, той представя в общинската администрация копие от удостоверение за разкомплектоването му, издадено по реда на чл.15, от Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства.

Когато собственикът на ИУМПС изпълни предписанието, като го премести на собствен имот, той декларира в общината това с декларация по образец, в която посочва административния адрес или номера на поземления имот, данните за ИУМПС, както и че му е известна забраната за разкомплектоването на ИУМПС.

Когато собственикът на ИУМПС не изпълни предписанието се съставя констативен протокол, с участието на представител на общината и представител на оператор на площадка за временно съхраняване на ИУМПС или на център за разкомплектоване, след което ИУМПС се счита за отпадък по смисъла на § 1, т.1 от допълнителните разпоредби на ЗУО и се транспортира от оператора на площадка за временно съхраняване на ИУМПС или в център за разкомплектоване. В този случай удостоверението, издадено по реда на чл.15, от Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства се изпраща на собственика служебно, по реда на ГПК.

В случаите, когато собственикът не може да бъде установен, удостоверението, издадено по реда на чл.15, от Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства се издава на името на община Раднево.

Длъжностно лице, определено от кмета на общината, води регистър за дейността на комисията, отговаряща за дейностите с ИУМПС, комплектова преписката по всеки конкретен случай на ИУМПС и я съхранява за срок от 3 години. То предава с протокол регистрационните номера на разкомплектованите ИУМПС, или когато собствениците им не са установени и уведомени, на РПУ – Раднево, сектор “КАТ-ПП” за съхранение до снемане от отчет на регистрираното пътно превозно средство.

Когато с протокола се установи, че МПС, има белези на ИУМПС, но липсват регистрационни номера, както и в случаите, когато собственикът не може да бъде установен, превозното средство се транспортира от и за сметка на общината на място за съхранение на откраднати МПС, определено и охранявано от РДВР – Раднево.

Недостатъчна е дейността по информирание на обществеността за рисковете, свързани с неконтролираното разкомплектоване/обезвреждане на ИУМПС, части и компоненти от тях и възможностите за предаване на

ИУМПС. Работата с обществеността по привличането ѝ за активен сътрудник и коректив по управление на специфичните потоци отпадъци е приоритет, който ще бъде заложен в настоящата програма.

#### *4.2.11.4. Отработени масла*

Отработени масла са всички смазочни или индустриални масла, синтетични или на минерална основа, негодни за употреба по първоначалното си предназначение, включително отработени моторни и смазочни масла, масла за зъбни предавки, турбинни, хидравлични.

Отпадъчни нефтопродукти са всички течни, полутечни или твърди отпадъци на нефтена основа или техни смеси.

Отработените масла и отпадъчните нефтопродукти са опасни и масово разпространени отпадъци по смисъла на ЗУО.

Отработените машинни смазочни масла, които се генерират от предприятията на територията на община Раднево са сред най-големите по количество опасни производствени отпадъци.

По-голяма част от операторите, от чиято дейност се отделя такъв вид отпадък имат разрешения от РИОСВ - Стара Загора, за извършване на събиране, транспортиране и временно съхраняване. Машинните смазочни масла временно се съхраняват във варели или цистерни на територията на предприятието, след което се предават на фирми въз основа на сключен договор за обезвреждане или оползотворяване.

При подмяна на двигателни масла на леките автомобили, гражданите на общината ползват услугите на обособените специализирани пунктове за смяна на масла. Такива пунктове се намират на бензиностанции, автомивки и в автосервизи. Отработените смазочни масла временно се съхраняват във варели или цистерни на територията на съответния пункт, след което се предават на фирми за обезвреждане (регенерация).

Задълженията и контрола към лицата, които образуват отработени масла са регламентирани в Общинска наредба за управление на отпадъците, приета от Общински съвет - Раднево с Решение № 663/16.11.06 г. Редовното информироване на обществеността за рисковете, свързани с безотговорното третиране и възможностите за смяна на отработени масла на територията на общината следва да бъде предвидено в настоящата програма.

#### *4.2.11.5. Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/*

При спазване принципите „замърсителят плаща” и „отговорност на производителя” в Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (Наредбата) са въведени задължения към лицата, които пускат на пазара ЕЕО за разделно събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително

третиране, повторно използване, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на ИУЕЕО.

Лицата, които пускат на пазара ЕЕО, предназначено за употреба в бита отговарят за събиране на не по-малко от 4 кг. на жител годишно ИУЕЕО.

Лицата, които пускат на пазара ЕЕО, предназначено за употреба извън бита отговарят за събиране на цялото количество ИУЕЕО, образувано от пуснатото от тях на пазара.

За постигане на ефективно управление на ИУЕЕО е необходимо да бъде доизградена наличната системата от съоръжения за приемане на ИУЕЕО от населението на база на анализ на разпределението на уредите в домакинствата, като се отчита и гъстотата на населението. В много от малките населени места в момента липсва каквато и да е инфраструктура за събиране на отпадъци. За тях е необходимо прилагането на регионален подход с включване на няколко населени места към един пункт, за да се постигне икономия от мащаба при събирането и предварителното третиране на ИУЕЕО.

В общината дейностите по управление на този специфичен поток отпадъци са следните:

Лицата, извършващи продажба на луменисцентни и други лампи, съдържащи живак, на крайните потребители, са длъжни да поставят в търговския обект табели, съдържащи информация за възможните места за предаване на излезлите от употреба лампи. Изискванията за съхранение са задължителни и за всички юридически лица и еднолични търговци, притежатели на излезли от употреба и закупени от техните търговски обекти лампи, съдържащи живак. Излезлите от употреба лампи, съдържащи живак, могат да бъдат предавани от техните притежатели само на тези лица или на юридически/физически лица, регистрирани по Търговския закон, които притежават разрешение по чл.37 от ЗУО за дейности с този вид отпадъци.

Общината определя места за разполагане и оборудване на пунктове за събиране на територията на общината на излезлите от употреба лампи, като част от системата за разделно събиране на отпадъците, по искане или писмена договореност с лицата, които притежават писмено разрешение по чл.37 от ЗУО .

#### *4.2.11.6. Отпадъци от хуманната медицина*

С въвеждането на изискванията на Директива 1999/31/ ЕС за депониране на отпадъци, в българското законодателство се въвежда забрана за депониране на инфекциозни отпадъци от хуманното здравеопазване и налагат търсене и намиране на надеждни методи за тяхното обезвреждане.

Класическият метод за обезвреждане на опасните отпадъци от лечебните заведения е изгарянето. Други термични методи за обезвреждане

на опасните отпадъци от лечебните заведения са пиролизата, газификацията и плазмено третиране, при които се извършва термичната деструкция на органичните вещества. Тези технологии са скъпи и все още не са намерили приложение и търговска реализация в РБългария.

Технологиите като автоклавиране, микровълново и химично третиране за обеззаразяване на инфекциозни отпадъци от лечебните и здравните заведения трябва да постигнат следните четири функции, като предварително третиране преди крайното им обезвреждане чрез изгаряне или депониране:

- инфекциозните отпадъци да са стерилизирани до неопасни (неинфекциозни);
- острите предмети да са раздробени, смачкани, унищожени и да не представляват опасност от физическо нараняване и повторно използване по тяхното първоначално предназначение;
- отпадъците да са неразпознаваеми и да не отделят неприятна миризма, да имат естетически приемлив външен вид;
- да е достигнато значително намаляване обема на отпадъците.

Предотвратяване образуването на отпадъците е съществен елемент за създаване на модел за управление на отпадъците от лечебните и здравните заведения.

За постигне на ефективно управление на този вид отпадъци е необходимо всяко лечебно и здравно заведение да разработи и поетапно да въведе програма с мерки за предотвратяване и минимизиране на количествата на отпадъците. Целта на програмата е да редуцира във възможно най-голяма степен количествата на отпадъците за обезвреждане. Като първа стъпка е необходимо да се оптимизира разделното събиране на различните видове отпадъци на мястото на образуването им в съответствие с изискванията на Световната здравна организация и българското законодателство. При закупуването на консумативи и услуги трябва да се дава предпочитание на продукти от рециклируеми и повторно използвани материали и такива, които не нанасят щети и вреда на околната среда и здравето на човека.

Депонирането на инфекциозни отпадъци е забранено от националното законодателство в съответствие с разпоредбите на Директива 1999/31/ЕС (член 5, пар. 3с). Системата от съоръжения и инсталации за третиране и обезвреждане на отпадъците от лечебните и здравните заведения следва да разполагат с достатъчен капацитет за третиране на всички образувани отпадъци, като се намери оптимален баланс между различните методи като изгаряне, стерилизация с водна пара или микровълново обеззаразяване.

В периода на действие на Програмата приоритет ще има изграждането на регионални съоръжения. Предвижда се пускането в експлоатация на една регионална инсталация за автоклавиране (стерилизация) на отпадъците и две регионални инсталации за изгаряне в градовете Пловдив и Плевен. Тези съоръжения заедно със съществуващите инсталации за изгаряне в гр. София, както и закупените инсталации от по-големите лечебни заведения ще осигурят третирането на всички отпадъци от лечебните заведения в страната.

Лечебните и здравните заведения са отговорни за безопасното управление на образуваните отпадъци в резултат на тяхната дейност. Това изисква разработване и прилагане на подходящи правила за разделно събиране, осигуряване на съдове за събиране и помещения за безопасно съхранение на отпадъците.

Към настоящият момент община Раднево има сериозен проблем с екологосъобразното управление на генерираните на нейна територия медицински отпадъци. За съжаление липсата на алтернативно решение за третиране на болничните отпадъци налага използването му, въпреки че не отговаря на изискванията залегнали в Директивите на ЕС, както и на националното екологично законодателство.

Генераторите на болнични отпадъци на територията на Община Раднево са лечебни заведения за болнична помощ - МБАЛ “Д-р Д. Чакмаков” ЕООД – гр. Раднево и държавна психиатрична болница “Д-р Г. Кисьов” – гр. Раднево, общо практикуващи лекари, стоматологични центрове и лаборатории. Най-значимо количество отпадъци се формират в МБАЛ “Д-р Д. Чакмаков” ЕООД – гр. Раднево. Болницата е сключила договор с лицензирана фирма – “Екомед” ООД – гр. Ямбол, която поема този отпадъчен поток.

Паталого-анатомичните отпадъци, които представляват тъкани, отстранени органи, ампутирани крайници, кръв и банки с кръв, изискват специални мерки за третиране. Съхраняват се в плътно затворени и непромокаеми контейнери или торби и периодично се транспортират до инсинератора в Александровска болница в гр. София.

#### *4.2.11.7. Отпадъци от строителство и разрушаване*

Управлението на отпадъците от строителство и разрушаване трябва да следва йерархията в управлението на отпадъците, с първи приоритет предотвратяване или намаляване на количествата на образуваните отпадъци, последвано от повторна употреба; рециклиране или друг начин на оползотворяване на материалите и на последно място - обезвреждане по екологосъобразен начин.

При дейностите по разрушаване на сгради, почистване на строителните площадки или при реконструкция на обекти, съществуват възможности за повторно използване на някои от материалите и рециклиране на получените отпадъци. На базата на нарастващите разходи за депониране, в резултат на прилагането на всички изисквания на екологичното законодателство и липсата на специализирани депа са необходими допълнителни действия за намаляване количеството на отпадъците, които са предназначени за депониране.

Предотвратяването, повторната употреба и рециклирането са благоприятни мерки за намаляване потока на отпадъците от строителство и разрушаване на сгради, които допринасят за намаляване на количествата строителни отпадъци, предназначени за депониране. Отделянето на ценни материали като пластмаса, метал, дърво и др. дава възможност за намаляване на техния обем, но основната и най-обемиста част от него е инертната фракция. Част от отпадъците от строителство и разрушаване на сгради съдържат опасни компоненти и следва да бъдат събирани разделно и предавани на специализирани съоръжения за обезвреждане.

На този етап е предвидено изграждането на съоръжения за третиране на строителни отпадъци на регионално депо – Стара Загора, където ще участва и община Раднево.

#### *4.2.11.8. Утайки от градските пречиствателни станции за отпадъчни води*

В процеса на пречистване се образуват утайки, които съдържат множество потенциални замърсители и поради това е необходимо да се планира тяхното третиране и обезвреждане, като компонент на системата за интегрирано управление на отпадъците. Крайната цел на обработката на утайките е превръщането им в безвредни продукти, непредизвикващи замърсяване на околната среда.

Обемът на утайките зависи от вида на отпадъчните води и възприетия начин на пречистване. При съвместно пречистване на битови и промишлени отпадъчни води обемът на утайките е от 0.5 до 2.0 % от обема на пречистената вода. При обработката на водата с химически реагенти за отстраняване на неразтворени вещества, количеството на утайките може да достигне 10-40 % от водното количество. Утайките съдържат голямо количество вода, поради което се затруднява и транспортирането им.

Управлението на утайките има за цел намаляване до минимум на общото количество утайки, които се транспортират за окончателно обезвреждане чрез депониране. Целите включват и популяризиране на методите за предварително третиране на утайките за последващото им използване в земеделието или за рекултивация на терени, за оползотворяване чрез изгаряне с използване на енергията.



Възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъци при пречистването на отпадъчните води са ограничени. Количествата са пряко свързани с увеличаване на населението и по-високите критерии към отпадъчните води.

Възможните превантивни мерки са насочени към предотвратяване на изхвърлянето на определени замърсители, особено от малките предприятия, които директно изхвърлят отпадъчните си води с тежки метали и органични замърсители в градската канализационна система за пречистване. Прилагането на по-ефективен контрол на отпадъчните води от предприятията, подавани за пречистване в ГПСОВ и разработването на алтернативи (локално, самостоятелно третиране в промишлените предприятия или събиране на водите на мястото на образуването им и транспортиране до пречиствателна станция за промишлени отпадъчни води), ще доведе до намаляване на количествата на замърсителите и ще подобри качеството на утайките от ГПСОВ. По този начин ще се намали количеството на утайките, класифицирани като опасни, което ще предопредели тяхното бъдещо оползотворяване/обезвреждане.

След предварително третиране с цел стабилизиране, утайките могат да бъдат оползотворени или обезвредени по няколко основни направления: оползотворяване - в земеделието, съвместно изгаряне и обезвреждане чрез депониране или изгаряне. Съществуват и други по-малко развити към момента възможности, като използване в лесовъдството, за рекултивация на терени (напр. от минната промишленост) и други развиващи се технологии за изгаряне (например мокро окисление, пиролиза и газификация).

Настоящите практики по обезвреждане на утайки на депа не могат да се приемат като вариант в дългосрочен аспект.

Независимо, че използването на утайки в земеделието все още не е широко разпространена практика в България, тази възможност е с голям потенциал за страната и може да бъде успешна алтернатива на депонирането. Внасянето на утайка в почвата се извършва като се спазват редица ограничения, посочени в *Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието*, отнасящи се до гранични стойности за съдържание на:

- тежки метали, устойчиви органични замърсители, патогенни микроорганизми в утайката;
- тежки метали и арсен в почвата, в която се влагат.

В допълнение с Наредбата се поставят изисквания, утайките да бъдат класифицирани като неопасни отпадъци по реда на Наредба №3/01.04.2008г. и задължително да бъдат подложени на предварително третиране с цел стабилизиране по някои от съществуващите методи, които ги правят безопасни и подходящи за земеделски цели. Използването на

утайки в земеделието изисква предоставяне на земеделските стопани на подробна информация за качеството на утайките от страна на операторите на ПСОВ.

Интересът на фермерите към утайките може да бъде засилен след допълнителна обработка, която подобрява съдържанието на торови и полезни вещества в третираните утайки, т.е. третична обработка с азот или фосфор, обогатяване с вар или смесване с други калциеви соли.

Използването на предварително третирани и стабилизирани утайки за възстановяване и рекултивирание на нарушени терени е добре известна възможност в световната практика. Внасянето на големи количества органични вещества с утайките е полезно за възстановяване на хумусния слой на терени и почви, засегнати от извличането на природните ресурси, открити мини, изоставени кариери, рекултивация на депа за отпадъци и др. В случай че възстановените терени няма да се използват за земеделски цели, изискванията към качеството на утайките са занижени, в сравнение с изискванията към утайките за употреба в земеделието. На територията на общината има много нарушени терени от въгледобивната промишленост, които след изчерпване на въглищните пластове се рекултивират. Необходимо е да се направят по подробни проучвания в това направление и при възможност да се приложи този метод за оползотворяване на утайките от бъдещата ПСОВ – Раднево.

В периода на прилагане на ОПУДО компетентните органи и операторите на ПСОВ трябва да предприемат необходимите мерки за намаляване съдържанието на тежки метали в утайките. Тези мерки включват:

- въвеждане на задължително периодично замерване на състава и количеството на утайките;
- засилване на контрола върху спазването на изискванията за третиране на отпадъчни води в промишлените предприятия, включително прилагане на индивидуални емисионни параметри;
- въвеждането на различни цени за изхвърлянето на отпадъчни води в канализацията в зависимост от съдържанието на опасни вещества в отпадъчните води.

#### *4.2.11.9. Биоразградими отпадъци*

За намаляване на въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградими битови отпадъци, с Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците са въведени изисквания за поетапно намаляване на количеството на биоразградими отпадъци, обезвреждани чрез депониране.

В периода на действие на ОПУДО, която е разработена в съответствие с НПУДО следва да се постигнат следните цели:

- до 2010г. количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране, трябва да бъдат намалени до 50 % от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.;

- до 2013г. количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране, трябва да бъдат намалени до 75 % от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.

Въвеждането на разделно събиране и третиране на “зелени” отпадъци, генерирани от дейностите, свързани с поддръжката на зелените площи в градовете (напр. есенни листа, окосена трева, клони и др.), вкл. и от частни озеленителни фирми е част от системата за управление на този вид отпадъци и поетапно изграждане на системи за събиране.

Генерираните количества зелени отпадъци се изчисляват на 25 кг/жит./год.

Пред общината в това отношение има две възможности: изграждане на открита площадка за събиране и компостиране на разделно събраните “зелени” отпадъци от паркове и градини или компостирането може да се извършва на изградените компостиращи съоръжения на бъдещото Регионално депо. В това отношение е необходимо да се направят финансови анализи и да се приложи по-икономичния за общината вариант.

В районите от общината, които се характеризират с голямо количество биоразградими отпадъци като еднофамилни къщи в селата и еднофамилни къщи тип “вила” в кварталите е подходящо да се въведе домашното компостиране. Домакинствата от тези райони често имат собствени градини и поради това са по-добре информирани за почвата, растенията и торовете, което ги прави по-възприемчиви към идеята за събиране и компостиране на биоразградимите отпадъци.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. При липса на средства, такива контейнери могат да бъдат изработени и от самите стопани.

## **5. ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА**

Инвестиционната програма е разработена при определени допускания и в съответствие с възможностите и източниците за финансиране.

За реализиране на настоящата програма се предвиждат капиталови инвестиции в следните направления:

### **5.1. Изграждане на съоръжения за битови отпадъци**

#### *5.1.1. Проектиране и изграждане на регионално депо за твърди битови отпадъци*

За да се осигури прилагането на Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците, НПУДО предвижда реализацията на инвестиционните проекти за изграждане на нови регионални депа за обезвреждане на битови отпадъци. Община Раднево е включено в Регионално депо – Стара Загора, което според Националната програма попада в IV–та група: “Депа в процес на подготовка за изграждане”. Региона обхваща още общините Опан, Гълъбово, Чирпан, Братя Даскалови, Павел баня, Мъглиж, Гурково, Николаево, Твърдица и Казанлък. Необходимите инвестиции за депата в тази група са съгласно предпроектни проучвания, прединвестиционни проучвания или инвестиционни проекти. За регионално депо - Стара Загора се разработва проект EUROPEAID 124484/D/SV/BG: “Подготовка на мерки за управление на отпадъци в региони Стара Загора, Луковит и Костенец”, за техническа помощ, в който са включени няколко дейности в т.ч. изготвяне на работни проекти на всички съоръжения, предложени за финансиране от Структурните Фондове на ЕС и изготвяне на формуляр за кандидатстване за финансиране от тези фондове /Европейски фонд за регионално развитие/.

Максималния размер на безвъзмездната финансова помощ за регионално депо – Стара Загора е **25 593 421,68 евро**. Задължителния финансов принос от бенефициента в случая Регионално сдружение за управление на отпадъците – Стара Загора /В което членува и община Раднево/, ще бъде изразен като процент от размера на допустимите разходи и в общия случай ще варира между 1% и 3%.

#### *5.1.2. Инсталации за третиране на битови отпадъци*

В рамките на проекта за регионално депо – Стара Загора се предвижда изграждане на инсталации за компостиране и микробиологично третиране на биоразградимите отпадъци на площадката на депото. Това решение ще помогне да се редуцират разходите, поради възможността да се ползват общи пътища, гараж и помещения за персонала, както и евентуално общо съоръжение за третиране на инфилтратата. Финансирането на проекта ще е включено в средствата за изграждане на регионалното депо.

Съоръженията трябва да са проектирани така, че да позволяват разширение, с оглед очакваното нарастване на количествата, постъпващи за компостиране.

В периода до 2013г. се предвижда да бъде въведено домашно компостиране в част от домакинства на общината. Финансирането на проекта за домашно компостиране ще бъде осигурено от ПУДООС .

### *5.1.3. Инсталации за сепариране на отпадъците*

В рамките на проект – Регионално депо – Стара Загора се предвижда и изграждане на сепарираща инсталация.

## **5.2. Закриване, рекултивация и следексплоатационен мониторинг на общинско депо - Раднево**

Разходите за закриване на общинското депо за отпадъци са остойностени на база на приет разход в НПУДО за закриване на единица площ от 28 000 лева/дка. Площта на депото е 51,975 дка. Общата сума за реализирането на тази дейност е **1 455 300 лв.** Закриване на съществуващото общинско депо за битови отпадъци се предвижда да бъде изпълнено със средства, осигурени от ОП “Околна среда 2007-2013 г и общинския бюджет. Идейния проект за закриване ще бъде изготвен в рамките на проект EUROPEAID 124484/D/SV/BG: “Подготовка на мерки за управление на отпадъци в региони Стара Загора, Луковит и Костенец”.

## **5.3. Осигуряване на условия за екологосъобразно съхранение на препарати за растително защита с изтекъл срок на годност.**

Тук са предвидени средства в размер на **70 000 лв.**, които ще бъдат използвани за поддръжка и ремонтни дейности на склада в кв.Гипсово, където в момента са складирани препаратите за растителна защита с изтекъл срок на годност от общината. Поддръжката на сградата за съхранение на тези пестициди е ангажимент на общината до тяхното екологосъобразно обезвреждане след изграждане на Националния център за обезвреждане на опасни отпадъци или до изнасянето им за обезвреждане извън страната.

## **6. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА**

Контролът по изпълнението на програмата се осъществява от Общински съвет - Раднево. Ежегодно Кметът на Общината внася в Общински съвет отчет за изпълнението на Програмата, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране.

